

ILANDSBYLIV

A winter scene with people on sleds in front of a wooden building. The scene is set in a snowy landscape with a wooden building in the background. A person in a light-colored jacket is sitting on a sled, being pushed by another person in a dark jacket. A third person in a dark jacket is standing next to a wooden sled. The scene is filled with snow and falling snowflakes.

TIDSSKRIFT FOR
CAMPHILL-LANDSBYENE
I NORGE

NR. 3 · VINTEREN 2004

Landsbyliv

Er et forum for mennesker som lever, arbeider og er engasjert i Camphill – landsbylivet i Norge. Tidsskriftet vil være, "et vindu til verden" for interne og eksterne aktører. Den skal berike miljø, kommunikasjon og livskvalitet. Landsbyliv kommer ut fire ganger i året.

Redaksjonsgruppen består av:

Dag Balavoine (ansv. for denne utg.)

Jan Bang

Nils Langeland

Richard Monsen

Inger Lise Nicolaysen

Landsbystiftelsen består av:

- Vidaråsen, 3158 Andebu
Tel: 33 44 41 00
- Jøssåsen, 7550 Hommelvik
Tel: 73 97 12 22
- Vallersund, 7167 Vallersund
Tel: 72 52 77 40
- Hogganvik, 5583 Vikedal
Tel: 52 76 01 11
- Kristoffertunet, Hans Collins Vei 5,
7053 Ranheim. Tel: 73 82 68 50
- Corona, Rotvoll Alle 1, 7053 Ranheim.
Tel: 73 84 76 00
- Solborg, 3520 Jevnaker
Tel: 32 13 34 56

Landsbystiftelsen sitt formål er å understøtte sosiale samarbeids- og livsformer utifra Rudolf Steiners tredelte samfunnsbilde, slik disse er forsøkt virkeliggjort i andre Camphillsteder grunnlagt av legen Karl König, og hvor denne sosiale grunnlov forsøkes gjennomført.

De holdninger og synspunkter som er trykket i artikler i Landsbyliv er uttrykk for forfatterens egne tanker og holdninger, og ikke nødvendigvis redaksjonens synspunkter.

Org. Nr. 954 475 492
Bank konto nr. 1254 05 18562
ISSN 1504-0720

Epost: landsbyliv@camphill.no
Webside: www.camphill.no

Abonnement kr. 250,-

Distribusjons adresse:

Solborg, 3520 Jevnaker. Tel: 32 13 34 56

Forsidefoto: Helge Lockert (på sparken), Joachim Valberg og Brit Stene.
Foto: Borgny Berglund.

Leder

"Fred på Jorden for mennesker med en god vilje." Julens budskap, det er fint, det er stort, det er, ikke minst nødvendig, i en tid der det herjer et utall av små og store kriger omkring på vår lille, store jord. Og så har Norge (Nobelkomiteen) gitt fredsprisen til en afrikansk dame som har plantet frø i den afrikanske jord. Hvorfor det, spør mange, kan det være en nyttig fredshandling? Sammen med andre fattige kvinner har Wangari Maathai plantet 30 millioner trær. Dette har påvirket naturen slik at jorden og selve klimaet har forandret seg slik at det blir mer regn, bedre kår for matdyrking, folkene blir derfor mer fornøyde, de politiske forhold stabiliserer seg, - og det blir fred. Det frø som Wangari Maathai og hennes medsøstere har plantet er troen på at vi enkeltmennesker kan utrette underverk, når vi står sammen om en uegennyttig impuls for og med naturen, for oss alle. Slik kan Wangari Maathai være et forbilde for enhver av oss.

Det er nå et år siden vi begynte et samarbeid mellom landsbystiftelsen og fredskorpset. Målet var å skape kontakt mellom Sør-Afrika og Norge ved å utveksle medarbeidere i landsbyer fra disse to land. Dette fikk en konkret begynnelse i sommer, Sarah Bass fra Vidaråsen reiste til Botswana, og Diezel Lesetedi Lesetedi fra Botswana kom til Vallersund. Dere kan bli kjent med dem i denne juleutgaven av LANDSBYLIV.

I landsbyene kan vi også involvere oss i saker på så mange forskjellige områder, som ved første øyekast ligger langt utover den daglige oppgave. Det kan dreie seg om alternative byggemetoder, utviklingen av Camphill landsbyer i andre land, utdanning for nye medarbeidere, antroposofi, kristendom, allehånde kurs, samfunnsproblemer, fredsarbeid, og mye mer. Derfor blir også LANDSBYLIV preget av et mangfoldig innhold som kanskje synes å ligge utenfor det å skape bomiljø for mennesker med omsorgsbehov. Men så kan man spørre seg, - hva er da egentlig et godt bomiljø der mennesker trives, blir inspirert og utvikler seg? Er ikke det et sted der ting skjer, nye tanker og ideer blir satt ut i livet og et sted der det som skjer i verden blir tatt opp og bevisstgjort?

I de siste årene har Landsbystiftelsens representantskap engasjert seg mye i fornyelse av vedtekter og forskrifter, avtaler med stat og kommuner og andre juridiske spørsmål. Mye av dette blir fornyet i løpet av denne vinteren. Det blir spennende å se hvordan dette slår ut i tiden som kommer. LANDSBYLIV ønsker å være et forum der reaksjoner på dette kan komme fram.

LANDSBYLIV vil gjerne nå fram til så mange som mulig. Det gjelder både landsbyboere, medarbeidere, familiemedlemmer, pårørende og landsbyvenner. I tillegg tror vi at det er flere mennesker som tidligere har vært medarbeidere og som gjerne vil holde kontakten med det som skjer. Vi håper at dette bladet vil bli lest av folk i kommuner og andre offentligheter som har med Landsbystiftelsen å gjøre. LANDSBYLIV ønsker å formidle hva som skjer, hva vi tenker på, og hvordan livet i landsbyene utvikler seg. Dere lesere er et vesentlig ledd i denne prosessen, vi tar, som nevnt, gjerne imot innlegg, tanker, brev, ros og kritikk! Vi er også avhengig av dere, at dere tegner abonnement, og gjør bladet kjent.

"Vi planter frø for fred, både i dag og for framtiden. Fred på jorda avhenger av om vi makter å trygge livsmiljøet." sier Wangari Maathai. Og med dette ønsker vi våre lesere en gledelig og fredsskapende juletid.

Red.

Innhold

NYHETER

NYTT FRA STEDENE	S 4
NYTT FRA REPRESENTANTSKAPET	S 10
NYTT FRA LANDSBYSKOLEN	S 11
GLIMT FRA VERDEN	S 13

KRONIKKER

SOSIALØKONOMI I PRAKSIS	S 17
NATURLIG BYGGERI – EN ALKYMISK TILNÆRMING	S 19

FASTE SPALTER

BRODER DYR	S 22
SKOLERINGSVEIEN	S 24
PRAKTIKANTFORUM	S 24
HVOR ER DE NÅ? (NY)	S 25
ANNONSER	S 27
BOKANMELDELSER	S 28
BEGIVENHETER	S 29
AKTIVITETSKALENDER	S 31

Landsbyimpulsen

”Å løfte den voksne omsorgstrengendes verdighet og å mene at vi lever *med* ham og ikke bare for ham, er en illusjon så lenge vi bare deler bolig, måltider og arbeidet i verkstedene med ham, men ikke også deler våre spørsmål, vår lærdom. Idet vi deler våre kunnskaper med de omsorgstrengende kan vi finne en vei til å ”avkle” våre erkjennelser og la erkjennelsene bli virksom i en allmenn menneskelig sfære som er forståelig for alle som bærer menneskeansikt.” Slik uttalte Peter Roth det i 1989, etter over 30års erfaring i Botton.

Vi lever i dag i en verden som er styrt av et intellektuelt-mekaniske verdenssyn. Kunne vi, sammen med våre trofaste venner danne en motstrøm?

Landsbyforedragene oppfordrer oss til å vende tilbake til det 19. århundrets litteratur. Vi kan da tenke på skikkelser i Dickens eller Selma Lagerlöf og Adalbert Stifters romaner, ja, i all den litteratur hvor menneskene trer frem som frodige karakterer, og hvor de enda ikke er belastet med nåtidens intellektualitet og det illusjonære jeg’ets problematiske tilstedeværelse. Der synes livet enda å foregå i en levende billedverden, i en forbindelse mellom natur og menneske, mens nåtiden nesten uvilkårlig presser oss inn i en teknisk-kausal livsholdning.

Våre egentlige læremestre i menneskelighet synes å måtte vike for intellektuelle, individuelle behov hos oss som prøver å leve sammen med dem. Ja, det stemmer, vi er fritatt fra gammeltestamentariske lover, fra påbud og sjefer. Men begynner vi ikke å forstå at vi ved individuelt indre arbeid må gjøre oss mottagelige for inspirasjon og intuisjon fra den oversanselige verden, slik at vårt lederskap blir virkelig og ikke bare tilfredsstillende våre ærgjerrigheter og vår stolthet?

(Fortsetter på side 4)

(Forts. fra side 3)

König beskriver landsbyboernes situasjon i Bottons begynnelse: "Overalt bar de dette liv med en stadig voksende ansvarsfølelse og bevissthet. Deres pliktfølelse deltok daglig, helt mot all forventning. Men det mest bemerkelsesverdige var deres sans for sosial rettferdighet og forståelsen for hverandre. Helt selvfølgelig hjalp de den svakere bror og tålte hverandre på en moralsk beundringsverdig måte. Om enn vi av og til måtte lede dem, og beskjære deres intensjoner, så var det landsbyboerne som stilte viljesubstans, ærefrykt og utholdenhet til rådighet."

Når vi opplever og virkelig erkjenner den hjertelighet og trofasthet som til stor del lever i disse mennesker, bøyer vårt intellektuelle hode seg. Og når dette så skjer, opplever vi et stor-slagent, hjertelig fellesskap med dem, og vi selv kan lyttende og øvende bli dem verdig.

Hva ville jeg personlig være uten disse menneskers trofaste undervisning, og kjærlighet som omgir meg hver dag jeg møter disse fremtidsmenneskelige landsbyboere? "De siste skal bli de første" er mitt sterke håp etter 63 år i Camphill-sammenhengen. Hvis litt sann indre kjærlighetskraft har våknet i meg, så takker jeg det mest disse såkalte tilbakestående. Ja, intellektet kan brukes, men i sosial hjertevarme, i å se bak masken til hverandre.

Personlig står jeg langt tilbake sammenlignet med disse spesielle vennene mine i landsby-samfunnene over hele Norge og ellers i verden. Stor takknemlighet til dem alle fyller meg, og også håpet at deres språk og tankeverden i fremtiden igjen vil bli forstått og hørt.

Margit Engel

Med tre trubadurer til Andebu sykehjem

Landsbyliv var med de sangglade trubadurene Frode, Gunn Kristin og Aud som skulle besøke de eldre i Andebu sykehjem, for å muntre opp den grå og regnfylte formiddagen.

Tekst og foto JAN BANG

Vi kjørte ut av Vidaråsen og ned til Andebu sykehjem. Der satt allerede Ester og Bjørg og flere andre i sine rullestoler. Da Frode tok ut gitaren og klemte til med Alf Prøysen sanger, kom det flere til. Aud sang også med, og etter hvert fikk hun fram blokkfløyten og spilte på den mens Gunn Kristin sang med hele sitt hjerte.

Frode begynte med dette for ca. 6 år siden i Larvik da hans mor flyttet til aldershjemmet der. Han tok med seg en gjeng med sangglade landsbyboere og sang både for henne og de andre som bodde på aldershjemmet. For noen år siden fant han ut at han ville begynne i Andebu også, det var nærmere, og dit kunne han og trubadurene komme oftere. Det var en positiv opplevelse, og nå reiser de hver uke til Andebu, og litt sjeldnere

til Larvik. Frode sier at det finnes flere gode grunner til at dette er en verdifull virksomhet.

Felles glede

"De eldre på sykehjemmet opplever sang og glede, og det er jo positivt. Det andre er at landsbyboerne kommer seg ut og får en opplevelse av å gjøre noe nyttig for andre utenfor Vidaråsen, at de er med på å skape glede rundt seg. Den tredje tingen er at jeg får anledning til å øve meg i sang og spill sammen med landsbyboerne. I dag foreksempel, fikk jeg og Aud en stund sammen med blokkfløyten, og det hadde vi godt av. Den fjerde og siste grunn til at jeg liker dette, er at jeg får spille for et publikum som sitter stille, og det gjør jo eldre mennesker!"

Det slo meg også, at det virket som om de satt og slumret. Men da vi gikk, hilste vi alle, og flere av de eldre takket hjertelig for besøket. Frode selv har lagt merke til at på det året de har spilt der, har flere av de eldre våknet litt opp og blitt mer prat-somme.

Det økologiske hus vant "Culturaprisen"!

I år gikk Culturaprisen til Det Økologiske Hus på Rotvoll utenfor Trondheim. Prisen på 10.000 kroner deles ut en gang i året til en virksomhet som må fylle minst en av 8 forskjellige kriterier. Det Økologiske Hus oppfylte så godt som alle!

Tekst JAN BANG

Foto BORGNY BERGLUND

Som vi vet har Landsbystiftelsen 6 landsbyer rundt om i landet. Det Økologiske Hus er ikke en landsby, men også en del av stiftelsen og kombinerer flere virksomheter.

Corona Safteri er sikkert godt kjent blant de som kjøper saft og syltetøy uten tilsatt konserveringsmidler. I 2003 produserte de 4 319 kilo syltetøy. Det er nesten fire og et halvt tonn! I tillegg produserte de over 23 000 liter saft.

Rotvoll Bakeri er en annen del av driften, og de produserer brød og andre bakerivarer med Demeter-mel, kildevann, og ovnene er varmet opp med vedfyring.

Rotvoll Landhandel selger produktene fra safteriet og bakeriet, og har ellers et stort utvalg av økologiske varer, litteratur, varer fra "Rettferdig handel" og miljøvennlige rengjøringsmidler.

I alt, arbeider 11 til 14 personer ved disse bedriftene, men Det Økologiske Hus har i tillegg et bredt utvalg av kulturaktiviteter som trekker mennesker fra byen og fra Rotvollområdet. De markerer høytider, holder kurs, har kunstnere på besøk og drar på tur.

Lars Hektoen, daglig leder av Cultura Bank, sier til Landsbyliv at det var ti forslag til prisen tidligere i år, og at det var sterk konkurranse mellom dem. Dette er tredje gang prisen er blitt delt ut. Den første gangen gikk prisen til "Utviklingsfondet", i fjor gikk det til "Kolibrifondet", en mikrofinansiering av virksomheter i den tredje verden, og i år altså til Det Økologiske Hus.

Vi gratulerer Det Økologiske Hus med prisen!

Hogganvikstevnet 2004

Stevnet startet onsdag 10. november og folk fra hele landet dukket opp til ny dyst på Hogganvik. Jøssåsen, Vidaråsen, Solborg og Granly, i tillegg til Hogganvik var representert i år.

Tema var "Farger og Følelser", og det ble brukt flittig i alle gruppene. Musikkgruppe, maling og modelleringsgruppe samt språkforming var også i år på programmet, og folket storkoste seg. Onsdagen startet med offisiell åpning av stevnet og rundet av med folkedans ved tante Reidunn.

Torsdagen begynte arbeidsgruppene som gjennom uken jobbet seg frem til høydepunktet på lørdag kveld, hvor alle fikk vise frem sitt resultat. I mellom gruppearbeidene var det både sosialt samvær med kaffe og kake (så klart), middag i de ulike hus på Hogganvik og guidet omvisning. Torsdag kveld var det konsert med Bjørn Eidsvåg i Akسدal konserthus. Selv om pressen gav en lunken treer, var folket storfornøyde med kvelden og jeg er sikker på at hans cd ligger under juletreet hos noen og enhver.

Mange fine innslag

Lørdag kveld var det tilbakeblikk og framføring. Vi satt i en ring rundt aktørene og fikk med oss alt som foregikk. Veronika Schmid innledet med sangen: "Jeg vil male dagen blå", akkompagnert av Birka Schmidt B.

Ole Westergaard (t.v.) og Brigitte Wütrich og Det Økologiske Hus vant Culturaprisen for 2004. Her sammen med Løvetannprisvinner Eric de Haan.

(Fortsetter på side 6)

(Forts. fra side 5)

De ulike grupper framførte sine arbeider med stor glede og entusiasme. Språkgruppen lot oss bl.a. med ord og bevegelser gjette hvilke farger de viste, musikkgruppen viste seg frem med ulike spesielle instrumenter og fargede silkeslør – et morsomt innslag var en afrikansk sang med god rytme og innlevelse. Male- og modelleringsgruppen hadde smykket Iduna med sine mesterverk av malerier og skulpturer. De hadde konsentrert seg om hvilke farger man maler med når man er glad, sint, deprimert, osv., og skulpturene ytret følelsene kjærlighet og sinne.

Noen lot seg inspirere av de flotte aktørene og ville bidra med noe ekstra. Det var bl.a. Aud og Frode fra Vidaråsen som spilte fløyte og gitar og Reidun Hegerland fra Bjoa sang og spilte på zitter.

Kvelden ble avsluttet med den samme sangen som satte farge- og følelsspillet i gang, men helt til slutt fikk tante Reidunn oppfylle en av våre gjesters ønske og danse en folkedans til.

Alle deltakere virket glade og fornøyde med oppholdet da de reiste på søndag. Flere bestilte med en gang plass på neste års Hogganvikstevne, for håpet er at dette blir en tradisjon som fortsetter i mange år till!

Utskremt reporter: Ingelise Nicolaysen

Jeg vil male dagen blå

Med en solskinnstripe på

Velge lysset fremfor skyggen

Gi meg selv et puff i ryggen

Tro på all ting – selv på lykken

Jeg vil male dagen blå

Steinerskolen på Solborg får ny ungdomskole

Steinerskolen på Ringerike begynte som en barnehage for barna til medarbeiderne i landsbyen for mange år siden. Den fortsatte å utvikle seg, de første klasser kom i gang, og tilslutt ble det en fullverdig skole, med hele 10 klasser, barnehage og full lærerkrets.

Tekst og foto JAN BANG

Mange av lærerne var medarbeidere på Solborg som senere flyttet ut. For noen år siden begynte forhandlinger mellom skolen og Solborg, og resultatet ble til at skolen fikk kjøpe bygningsmassen for en symbolsk sum. Barnehagen og barneskolen bruker gamle Alm Gård, mens ungdomsskolen har noen brakker som ble satt opp midlertidig. I flere år har det vært snakk om å bygge en sal og klasserom til ungdomskolen, men banken ville ikke låne penger før skolen hadde overtatt bygningene.

Landsbyliv snakket med Henrik Thaulow

Det var flere barnefamilier blant medarbeiderne, og Solborg måtte bruke en hel arbeidsdag hver uke for å kjøre barna til og fra Hovseter Steinerskole i Oslo, sier Thaulow. De måtte ha en steinerskole for å beholde medarbeiderne! Startfasen var ikke uten vanskeligheter, det var egentlig ingen forutsetninger, ingen bygning, ingen lokal støtte, og ingen anbefaling fra Steinerskole-Forbundet. Tvert imot, de var rådet å ikke gå videre med ideen! Men Landsbyen ga full støtte.

Medarbeidere, selv de som ikke hadde barn i skolealder, satt av plass, tid og resurser for å kunne komme i gang. Første skoleår var 1988, og Karen Brøndum var den første klasselæreren. De tre neste lærerne var tidligere medarbeidere og de første to årene medlemmer av det økonomiske fellesskap i landsbyen. Phyllis og Ivan gjorde en stor innsats som faglærere og støttet ellers opp der det trengtes.

Det var først et åpent spørsmål om skolen skulle flytte, og de var på utkikk etter lokaler i Hønefoss. Det var to grunner til at dette aldri ble

Henrik Thaulow

noe av. For det første var det ikke stor oppslutning fra familier i byen, selv når de ble lovet en skole i Hønefoss, for det andre var det vanskelig for den første læreren å arbeide isolert i Hønefoss, langt fra det antroposofiske miljøet som Solborg hadde skapt i Åsbygda.

Etter som årene gikk utvidet skolen i takt med at landsbyen innskrenket. Særlig da Solborg sluttet å arbeide med miljøskadde ungdom ble tolv plasser ledige, og noen av lærerne flyttet ut. Skolen fikk statstøtte og etablerte sin egen økonomi.

Penger ble hele tiden holdt av for å kunne bygge videre. Så tidlig som 1997 satt skolen i gang en dialog med Gaia arkitektene for å få tegnet en ny sal og ungdomskole. Mens dette pågikk forlangte kommunen en reguleringsplan, mens det også ble klart at uten en selvstendig skole som eide sine egne bygninger, ville ikke banken gi lån til utbygging. Å få disse to saker i boks tok flere år med forhandlinger og møter, og da reguleringsplanen endelig ble godkjent, og en delingskontrakt ble undertegnet med Solborg, fant skolen ut at tegningene ikke stemte med verken økonomien, behovene eller smaken.

For ett par år siden ble det satt opp en ny byggegruppe, ut av et initiativ fra lærerne. Arbeidet med Gaia ble avsluttet, og en ny romplan i mindre format ble utarbeidet i tråd med økonomien. En ny arkitekt, Henrik Hille, i arkitektfirmaet Hille & Strandskogen tegnet en enkel bygning som gjenspeilet den låven som sto her fra

gamledager, men som brant ned i 1947. Hille var en av pioner foreldrene fra Nordstrand Steinerskole og hadde arbeidet som arkitekt sammen med Sverre Fehn. Steinerskolen på Ringerike hadde funnet sinn mann, og foreldre foreningen ble aktivisert rundt formålet.

Bygningen har to trinn, forklarer Thaulow, den første inkluderer to klasserom med nye fagrom og en liten midlertidig sal som skal stå ferdig til bruk til skolestart sommer 2005. Alt dette krever stor innsats fra foreldre dugnader, og skolen tar også imot gaver for å få alt ferdig. Trinn 2

må vente til økonomien er sterk nok til å bygge en fullstendig sal og alt det som hører til.

Løvetannprisen 2004

Løvetannprisen for 2004 ble tildelt Eric de Haan fra Jøssåsen landsby 19. nov. 2004. Han tildeles prisen for sin store innsats for det biodynamiske arbeidet i Camphill over mange år, hans oppfinnsomhet og innsikt i kompostlaging og hans innsats for elementarvesnene.

I samarbeid med elementarvesnene på Jøssåsen ønsker "Det Økologiske Hus" å tildele Eric de Haan løvetannprisen for 2004.

Eric de Haan ble født den 27. august 1946 i Barneveld i Holland. Han vokste opp som enebarn sammen med sin mor som bodde og arbeidet på et antroposofisk helsepedagogisk hjem. I den store hagen som hørte til hjemmet, var det en stor hengebøk som han ofte satte seg under og drømte seg bort.

Sju år gammel begynte Eric på Steinerskolen og flyttet da inn hos en dame som hadde flere barn. I helgene syklet han eller tok buss hjem til moren. Han var interessert i teknikk, mopeder etc. Moren flyttet til en helsepedagogisk institusjon i Sørsveits, så Eric begynte allerede tidlig å reise lange avstander med tog alene og ble ganske selvstendig for alderen. Som 12-åring begynte han på Steinerskolen i Haag. Etter endt 10. skoleår begynte han på en biodynamisk jordbruksutdannelse. I denne tiden bodde han på et internat. På skolen anskaffet han seg dverghøns og duer.

Moren hans flyttet tilbake til Holland og ble husholdningsbestyrer på internatet. Eric var flink med hendene og jobbet med stor utholdenhet. Der fantes det også et stort mekanisk verksted som han ivrig brukte i fritiden for å mekke på motorsykler. Etter endt jordbruksutdannelse tok han arbeid som vikar hos en bonde i Holland. Så ønsket han å dra ut i ver-

den, og fant seg et arbeid som gartner for et år på Solheimar på Island, et av de første helsepedagogiske hjem i verden. Så hjalp han en annen bonde med innsamling av sauer sittende på hesteryggen (islandshester). Det var spennende, men tøffe år. I slutten av 1968 kom han til Vidaråsen landsby for å bli bonde. Der giftet han seg med Marja, og de overtok et lite familiehus. I løpet av de neste to årene fikk de sin datter Christine. Fra slutten av 1972 og fram til 1980 bodde de i Holland på et antroposofisk sosialterapeutisk sted for voksne menn. Også her var Eric bonde og lærte å lage ost.

I 1980 gikk turen tilbake til Norge, men denne gangen til Jøssåsen landsby for å være gartner. Der ble det satt opp et drivhus, og han satte i gang med drenering av jordene. Fra 1982 til 1984 bodde familien en periode på Vellersund Gård som var ganske nystartet. Eric drev gården der med fjøs i båthuset mens et nytt fjøs ble bygget, og det ble anlagt et gartneri med frukttrær. I 1984 flyttet familien igjen tilbake til Jøssåsen, men denne gangen skulle Eric bli bonde. Her var det mye å ta tak i. Fjøsset ble modernisert og bygget om. Follan kom til med et saudefjøs. Sommeren i Trøndelag kan ofte være våt, og derfor ble det bygget en stor høytørke. Jordens fruktbarhet ble forbedret ved hjelp av kompost og biodynamiske preparater. Han pleiet landskapet og plantet trær. Han arbeidet etter Maria Thuns såkalender, og møtte henne også ved flere anledninger. Hun inspirerte ham til å lage og anvende kokasse preparatet. Ofte måtte han stå tidlig opp om morgenen ved soloppgang (klokken 03.00 i Trøndelag om sommeren).

I 2001 hørte Eric om en kompostmaskin. Ved å bruke denne maskinen ville komposten kunne forbedre seg

drastisk samtidig som den ville bli ferdig på 6 uker i stedet for ett år. Eric reiste straks på kurs og kom begeistret tilbake. En slik maskin skulle vi hatt! Billig var den ikke, men hadde han først bestemt seg for at Jøssåsen trengte en slik kompostvender, var det jo ikke annet å gjøre en å sette i gang selv med å lage en.

Gjennom vinteren ble det hamret og sveiset i verkstedet og en del prøver ble gjort før alt fungerte som det skulle. Etter et år stod maskinen ferdig, så da våren sprang fram over åsen, kunne han sette i gang. Alt fungerte bra, komposten fikk en god kvalitet i løpet av 6 uker etter å ha blitt vendt en gang i uken av kompostmaskinen. Nå var den klar til bruk! Bærrester fra Corona Safteri ble hentet for å blandes i Jøssåsens kompost.

Gjennom alle de år Eric har arbeidet som bonde har han vært opptatt av elementarvesnene og opplever at de er en stor del av hans daglige liv. Kanskje var mange av disse usynlige hjelpere tilstede mens kompostmaskinen ble laget. Hvem vet...?

Raniero hus

På Vallersund Gård fikk vi i sommer anledning til å feire åpningen av et nytt hus som ble døpt til Raniero Hus. Det ligger mellom Ilja Muro-metz hus og Franzeskas hage. Rett foran huset ligger et stort beiteområde som heter "Myra".

Tekst ANITA GAUMANN

Foto DAG BALAVOINE

Når du står på terrassen, som nesten går rundt hele huset, har du en kjempefin utsikt mot et fjellparti mot syd-øst. Du kan kjenne vinden suse rundt ørene dine, og du får en letthetsfølelse og en stemning av å kunne puste helt fritt.

Men hvordan ser det ut inni huset? Det første du opplever når du kommer inn i Raniero hus, er et stort åttekantet atrium med fem dører og glassvindu over. To dører fører inn til to enkle hybler med eget bad og tekjøkken. En dør går inn til felleskjøkkenet og stua, som er ett stort rom. Bak en dør er det et felles vaske-rom, og den siste døra fører inn i en gang med tre enkeltrom, et bad og en liten trapp opp til et lite arbeidsrom i annen etasje. Det var vi, Anne Kristin, Anne, Phillip og meg selv, Anita, som fikk lov til å flytte inn i det nye huset. Vi følte oss veldig lykkelige og glade for å få lov til å være de

første til å bebo det.

Men hva betyr det egentlig å bebo et nytt hus? Et hus uten historie, uten sjel? Det var en kjempeprosess og en utvikling for oss alle sammen. Emosjonene gikk opp og ned som en "berg-og-dal-bane". Først var det fordelingen av rommene, så å skrive innkjøpsliste, gå på handleturer, innrede huset, fordele husoppgavene og ansvaret for huset, bli ordentlig kjent med hverandre. Vi måtte føle oss fram. Etter alt det hyggelige og fine, oppdaget vi også skyggesider: at huset ikke var helt ferdigbygget, at det fantes feilkonstruksjoner, plassmangel, at huset hadde enkelte hjørner som var upraktiske, fordi det hadde så spesielle vinkler.

Men det er klart, et hus har jo sol- og skyggesider. Selvfølgelig kommer det an på hva vi gjør ut av det.

Tilbake til romfordelingen: Anne, Phillip og jeg selv bor i den bakerste delen av huset og deler et baderom. Anne Kristin bor i den ene hybelen fordi hun lenge har ønsket å bo litt mer for seg selv. Først var vi litt skeptiske til at Anne Kristin skulle bo alene i hybelen, tenk hvis hun falt og slo seg osv., men vi tok heldigvis feil.

Anne Kristin blomstret. Hun storkoste seg med eget kjøkken og bad. Hun opplever frihet i det å søke kon-

takt når hun har behov for det, og da kan hun komme til fellesstuen.

Selvstendigheten ble mye større, slik at hun kunne overta mye av ansvaret for pleien av hybelen sin, og hun sier ifra hvis hun trenger hjelp. Nå inviterer Anne Kristin til og med gjester på besøk til seg selv. Jeg ville si at livskvaliteten hennes har økt utrolig mye. Den andre hybelen er blitt et gjesterom som ofte blir brukt. Det er kjempefint å få besøk av forskjellige mennesker. Alle bidrar til å fylle både rommet og huset med positivitet og gode stemninger. Etter at vi har bodd der noen få måneder, er det fantastisk å se at huset fungerer, at usikkerheten fra begynnelsen forsvinner, og at det er blitt et skikkelig hjem med en trivelig varm stemning.

Regula Knup, Ita Wegman Hus.

Landsbyliv snakket med Regula Knup i Ita Wegman Hus på Vidaråsen.

Tekst og foto JAN BANG

Landsbyliv: Hvordan oppsto ideen til å bygge Ita Wegman Hus?

Regula Knup: Den oppsto ut fra et behov for et adekvat omsorgstilbud for eldre beboere og medarbeidere, et behov som viste seg allerede i slutten av åttiårene her på Vidaråsen. Det tok jo mange år å realisere og få bygget selve huset. Nå har vi drevet det i over 6 år og har fått en del erfaring i dette arbeidet. Det tilfredsstillende behovet til en viss grad, men med tiden må vi nok utvikle flere muligheter for alderspleie. Det kunne ha vært andre mindre aldersboliger her og kanskje leiligheter for eldre i de større husene rundt om i landsbyen. Vi kunne da ha tilbudt pleie og forskjellige terapier ettersom hva det var behov for. Da kunne Ita Wegman hus stå som et sentrum for denne tjenesten. Behovet vil øke i fremtiden siden det er flere og flere eldre blant både landsbyboere og medarbeidere.

L: Jeg vet dere har foreslått at Ita Wegman Hus burde blitt en selvstendig virksomhet på Vidaråsen. Hva ville fordelene være?

R.K: Det ville være nyttig for å kunne belyse og bevisstgjøre denne impulsen, å ha omsorg for eldre mennesker. Arbeidet vil få en sterkere fokus og kraft. Det vil gjøre det mulig å samarbeide lettere med medarbeidere som er opptatt av dette faget i

Ita Wegman Hus

andre landsbyer, med kollegaer utenfor det antroposofiske miljøet og ikke minst med andre offentlige instanser innenfor eldreomsorgen. Vi forsøker gjennom seminarer og besøk fra lignende prosjekter å gi vårt arbeid og fag en egen identitet, samtidig som vi utveksler erfaringer og øker vår kunnskap. Vi ser på dette som noe veldig positivt.

L: Hvordan arbeider dere med ansatte som ikke er antroposofere? Er det ikke en fare for at det antroposofiske preget dere vil at virksomheten skal ha, blir svekket?

R.K: Vi har samtaler med de ansatte før de begynner. Vi snakker da bl.a. om at for oss er døden ikke en slutt, men en overgang til en annen tilværelse. Hvis man ikke er åpen for denne muligheten, ville det ikke være så lett å arbeide her. Vi må ha en åpenhet overfor det at mennesket er et åndelig vesen. Vi har regelmessige medarbeidermøter hvor vi henvender oss til enkelte av våre beboere og belyser deres situasjon gjennom biografiske beskrivelser, for å forsøke å komme frem til en forståelse av dette

Ita Wegman Hus på Vidaråsen.

Statistikk samlet av Jørgen Ulvund fra Vidaråsen:

Aldersgruppe	Medarbeidere	Landsbyboere	Total
Under 30	13		13
30 – 40	15	53 (under 40)	68
40 – 50	20	37	57
50 – 60	31	41	72
Total	79	131	

Disse tallene omfatter faste medarbeidere som han antar blir i stiftelsen for en lengre periode, og landsbyboere bosatt i landsbyene.

spesielle mennesket. Dette er ikke et "collegemøte" som vi i Camphill forstår det, men det har noen trekk som ligner. Vi forsøker alltid å fremheve det som er sunt i beboere for å utvikle en positiv holdning. På denne måten får vi et antroposofisk preg over arbeidet. Det er viktig å skape en omgivelse der utvikling er mulig både hos beboere og medarbeidere.

L: Hvis jeg kunne oppfylle dine ønsker for Ita Wegman Hus med en tryllestav, hva ville de være?

R.K: Det jeg ønsker meg mest av alt er en gruppe bærende medarbeidere som kan løfte arbeidet og impulsen opp og inn i fremtiden.

Terje Thoresen er en av beboerne i Ita Wegman Hus.

Innholdsrikt møte på Jøssåsen

Høstens representantskapsmøte i år var på Kristoffertunet, Det Økologiske Hus og på Jøssåsen.

Tekst DAG BALAVOINE
Foto BORGNY BERGLUND

Fredag kveld ble vi mottatt på Rotvoll Gård til kveldsmat. Fordi vi var så mange måtte noen spise på gartneriet, noen på safteriet og noen på Kristoffertunet i Ole Vik hus. Etterpå ble vi vist rundt på hele området og opplevde hvor mye dette miljøet hadde utviklet seg i de siste årene. Dette ble bekreftet av de som senere på kvelden fortalt om stedets framtidplaner. Kveldens høydepunkt var den første utdelingen av LØVETANN-PRISEN som i år gikk til Erik de Haan, (se egen artikkel).

Dagen etter møttes vi i Jøssåsen-hallen, "Yggdrasil". Først på programmet stod; opphevingen av forskriftene om Landsbystiftelsen, og hvordan Camphill-landsbyene i framtiden vil bli regulert under lov om sosiale tjenester. Deretter ble et mangeårig arbeid med Landsbystiftelsens vedtekter og statutter avsluttet. Et stort tema var hvordan samarbeidet mellom lokalstyrene og landsbyens ledelse best kunne organiseres. En spennende og viktig nyskaping fra de nye statuttene for lokalstyret er at

landsbyene skal holde et "årsmøte" i mars hvert år, der alle som lever i landsbyen, eksterne styremedlemmene og foresatte vil bli invitert. Dette blir en spennende årlig begivenhet i alle landsbyene.

I statutter for Landsbystiftelsen er det også kommet en stor forandring i at det skal dannes et nytt, mindre styre for Landsbystiftelsen og at Representantskapet skal frigjøres for å bevare verdigrunlaget for Landsbystiftelsen samt utvikle nye impulser.

Landsbystiftelsen har nå støttet

Pär Lindroths jordbruksforskning i snart 6 år. Axel Hugo, en professor ved landbrukshøgskolen på Ås, presenterte resultatene av dette store og viktige forskningsarbeidet. Representantskapet takker Pär Lindroth for hans innsats. Pär Lindroth skal avslutte sitt arbeid som er støttet av Landsbystiftelsen sommeren 2005.

På lørdagskvelden ble vi underholdt av Jøssåsens teatergruppe som viste fram et eventyr av Tolstoi. Senere hadde vi det veldig hyggelig med underholdning og leker.

Etter offerhandlingen på søndag morgen, ble eldreomsorgen i landsbyene tatt opp. Det er viktig at alle landsbyene finner egne løsninger på sine behov for alderspleie. Det er forståelig at Ita Wegman hus på Vidaråsen har ikke kapasitet til å ta imot alle eldre landsbyboere og medarbeidere fra alle landsbyene.

En milepæl for Landsbystiftelsen ble lagt ned på Jøssåsen søndag formiddag. Nå har Camphill-landsbyene etter langt og tungt arbeid etablert et pensjonsfond. Dette skal sørge for at medarbeiderne i landsbyene også blir tatt godt vare på når de blir eldre.

Lars Henrik Nesheim avsluttet og takket for det innholdsrike og substansielle møtet som ble godt ledet av Cato Schiøtz.

Jøssåsens teatergruppe underholdt med stykket «Skomakeren» av Leo Tolstoj.

Heidi og Nils Erik lager papir sammen med Olea Rostadmo og Fernando Calderon.

Samarbeid med Helsepedagogisk Skole

Etter nesten ett helt år med forhandlinger begynte tre landsbyboere fra Solborg på videregående linje ved Helsepedagogisk Skole i Oslo. Ingen av de tre hadde hatt anledning til å gjennomføre videregående, noe som alle mennesker i Norge har rett til å få.

Tekst og foto JAN BANG

Prosjektet er et nytt skritt, og skal vurderes til våren. De tre, Nils Erik Bondesson, Heidi Henriksen og Alexander Nyquist, har alle valgt ulike yrkesopplæringer, og får i tillegg en allmenn opplæring og en sterk kunstnerisk del. Hver fredag tar de bussen til Oslo, og går på skole der. De får også noen skoletimer her på Solborg, og vi utarbeider et praksisprogram for dem i de verkstedene som de arbeider i. En gang i måneden kommer det en lærer fra Oslo-skolen for å undervise på Solborg.

Skolen har åpnet kontor og klasseværelse på Solborg, en medarbeider står ansvarlig for det pedagogiske, og en annen tar seg av det adminis-

trative og utvikler praksisprogrammet sammen med verkstedene.

Samarbeidet har også gitt andre muligheter. Det kommer flere klasser på besøk til oss fra skolen i Oslo, og de benytter seg av de mulighetene som gård, gartneri og verksteder kan gi dem. Solborg skal også være med på skolens julemarked, og vi har begynt å snakke om felles feiringer. Vi har også merket at foreldrene på skolen er blitt mer interessert i oss, og at noen av dem ser på oss som en mulighet for at deres barn kan komme hit når de blir voksne.

For to år siden skrev Maria Bjune en lengre rapport om opplæring i landsbyene, og fant ut at det var cirka 60 landsbyboere som ikke hadde fått anledning til å ta videregående utdanning i Camphill-landsbyene i Norge. Dette prosjektet vil kartlegge, for dem som ikke har gått videregående, en måte å få seg en yrkesopplæring på. Vi kunne for eksempel se for oss at landsbyboere fra andre steder kom til Solborg en stund mens de benyttet seg av denne muligheten.

Biografi-seminar på Solborg

Tekst BERIT SUNDE

Foto JAN BANG

Den 25. oktober om morgenen sto jeg reiseklar og ventet. Nærmere klokken ti kom Runar Jøssås, Svein og Joachim og hentet meg, og så bar det av sted. Tar jeg ikke feil så var første stopp på Dombås. Der gikk vi på konditori, fikk oss noe godt å spise og drikke, og toalettbesøk for de som trengte det.

Mens jeg satt i bilen, hadde jeg kommet på noe som Thorbjørn måtte sjekke for meg. Jeg spurte Runar om han hadde mobiltelefon og om jeg kunne få låne den. Det fikk jeg. Det ble ikke til at vi hadde noe middagsstopp underveis, for Runar ville ikke at vi skulle komme for sent til Solborg, i og med at det skulle være konsert i Olavsalen kl. 19 30. Vi skulle også spise kvelds, og få rom der vi skulle sove.

På Gran stoppet vi, tok oss en pølse med brød og noe å drikke til. Foruten det hadde vi kaffe med oss som ble fortært under turen. Været var ikke noe særlig fint. På Dombås kom det litt snø, og på Østlandet regnet det. Vi var framme på Solborg mellom klokken 18 og 19.

(Fortsetter på side 12)

Wenche ser etter stjerner.

(Forts. fra side 11)

Da var det å få i seg litt kveldsmat, for så å snakke litt om hva som skulle foregå. Litt forandringer var det i programmet.

Det var en veldig fin konsert vi var på den kvelden vi kom. Den engelske pianisten spilte fint. Det skjedde to ting under konserten. Det ene var at setet som pianisten satt på sank noen hakk mens han spilte, og det andre var at han fikk en edderkopp i hodet. Han tok det med godt humør.

Jeg traff en del kjente både fra Vidaråsen, Solborg og Jevnaker. Otto Krog traff jeg igjen, Hege og Lars Henrik som hadde med seminaret å gjøre, og Jan Bang. Det var veldig hyggelig å treffe Kirsti Hills Johns.

Dagen etter var det først frokost klokka 8.15 og så eurytmi med Karen Nesheim klokka 9 til 9.30. Etterpå dro vi på utflykt til Solobservatoriet på Harestua, og hadde med oss medbrakt niste og noe varmt å drikke. Det var Jan Bang som kjørte oss. På veien til Harestua var vi først innom den økologiske butikken i Jevnaker, hvor Hege var ekspeditrisen bak disken. Vi alle kjøpte oss noe godt, og det var også mye fint å se på.

Da vi kom frem til Solobservatoriet kom en gammel mann oss i møte. Han presenterte seg som Ole og fortalte mye om stjerner og planeter. Vi ble vist rundt på noen forskjellige steder, blant annet et hus som kan bevegges slik at vi sto ute og så i stjernebilder. Det syntes jeg var spennende,

men mye av det han snakket om var litt vanskelig å forstå. Da vi skulle ha matpause fant vi oss et hyggelig rom med bord og stoler hvor vi satt og spiste og koste oss. Etter pausen viste Ole oss inn i et klasserom hvor vi fikk se bilder av stjerner og planetverdenen mens han fortalte. Akkurat det syntes jeg var litt vanskelig.

Hver dag mens vi var på Solborg ble vi vartet opp med god mat. Kjøkkenpersonalet stelte godt med oss. Tirsdag kveld var det landsbymøte i Olavsalen. Etterpå ble det servert frukt, kaker og saft på Brobyggerskolen før vi gikk til ro.

Dagen etter var det Lars Henrik som holdt foredrag om en som het Tycho Brahe. Det syntes jeg var litt vanskelig å finne tråden i, særlig første delen. Andre delen var lettere.

Vi hadde også samtalegrupper hvor vi fortalte om det vi hadde opplevd som små, da vi gikk på skole, og så senere i arbeidslivet på de forskjellige Camphill stedene. Jeg fortalte litt om hva jeg gjør på Corona og hva jeg best liker å gjøre. Jeg var også så heldig at jeg fikk være med i gruppen som Jan Bang hadde i seminar rommet.

Torsdag, etter eurytmien med Karen, fortalte Hege Nesheim et spennende eventyr, og etter pausen hadde vi maling. Da måtte vi ta litt fra det eventyret vi hadde hørt. I en av pausene ble det servert frukt, bla. ferske fikener, slike som er plukket fra treet, og som kom fra butikken til

Solborg på Jevnaker. Onsdag kveld var det lek og sang i Olavsalen. Blant annet hadde vi stol-leken, og jeg spilte piano til. Jan fikk tak i en gitar, så jeg spilte litt og sang både en sang alene, og sammen med de andre.

På Torsdag, kvelden før vi skulle vende nesen hjemover, hadde vi eventyr og samtale i stuen. Kirsti leste et eventyr som heter Mestertyven som var litt vel langt, syntes nå jeg, men det var artig også. Jeg sang en sang av Grieg, med tekst av Arne Garborg fra Haugtussa, som har tittelen "Veslemøy", og med eget gitarakkompagnement. Jan Bang fortalte også en morsom historie.

Neste dag, etter at vi hadde spist frokost og vært på den fjerde og siste eurytmien med Karen, hadde vi samtale i plenum i stua. Blant annet hadde vi meninger om hvordan vi hadde opplevd seminaret. Lars Henrik sa at det var fint å være positiv, men at vi ikke måtte være redde for å si ifra hvis det var noe vi syntes var vanskelig, for det var også viktig at det kom fram slik at vi kunne snakke om det. Alle hadde en eller annen gave å gi hverandre, for å vise at man satte pris på å få være sammen og bli kjent med nye mennesker.

Etter samtalen og før vi skilte lag med hverandre, ble det servert deilig eplekake, kjeks, kaffe, te og saft. Alle måtte huske å takke de på kjøkkenet for deilige måltider som vi fikk de dagene vi var på Solborg, og det gjorde vi.

Runar Jøssås bestemte at vi skulle stoppe på Otta, noe vi gjorde. Men vi fikk et lite problem da bilen ikke kunne stå parkert i mer enn en halv time, og det var i det snarreste laget, siden vi måtte vente litt på å få maten. Runar gikk da bort til disken og spurte ekspeditøren om bilen kunne få lov til å stå litt lenger, og jo da, det var i orden. Så vi fire hadde det virkelig koselig.

At det var et fint kursopplegg er i hvert fall sikkert, selv om været ikke var så fint hele tiden. Jeg fikk tatt en del bilder på Solobservatoriet på Harestua og litt på Solborg.

Eurytmien vi hadde med Karen likte jeg veldig godt, det var veldig moro å gjøre planetene. Jeg kommer helt sikkert til å delta på et lignende kurs en annen gang også, for dette var veldig artig.

Steinerpedagogikken i det fjerne østen

I Steinerskolens tidsskrift leser vi at den første kinesisk-språklige Steinerskolen nå er i full gang på Taiwan. Dette begynte så vidt i 1994 med en barnehage. Den første skoleklassen kunne åpne i 1999, og i dag er det åtte klasser med 180 elever.

I et amerikansk antroposofisk tidsskrift leser vi at Vietnams første Waldorf-barnehage åpnet i 2002 og er drevet av buddhistiske nonner! Begge disse virksomheter er blitt hjulpet i gang av Than Cherry fra Ny Zeeland. Vi vet jo at Rudolf Steiner kastet sitt fremtidsblikk østover, men jeg var ikke klar over at han strakte seg så langt. Dette er bevis for at den antroposofiske pedagogikken har en kraft som ikke lar seg hindre av grenser, kulturer eller språk.

Hvem har lyst til å grunnlegge en Camphill der borte?

Tatt fra det amerikanske bladet Lilipoh, nr. 37, høsten 2004, og fra Steinerskolen 3/2004.

Jan Bang

Nord Amerika organiserer sine unge Camphill-medarbeidere

Vi leser et kort innlegg fra Camphill bevegelsen i nord Amerika. De har opprettet et kontor for medarbeidere, the Coworker Development Office. Her skriver de om hvordan frivillighetsånden er sterk, at yngre mennesker flokker til landsbyene, og om hvor imponert de er over hva disse unge mennesker bringer med seg. Gleden er like stor blant de frivillige, og noen er sitert:

"Egentlig er det de små ting som er de beste. Det er de små øyeblikk når jeg føler meg som en del av fellesskapet, og at jeg ikke eksisterer alene.

"Jeg har dukket ned i en kultur av virkelig mottagelse, kjærlighet, omsorg, tanker, ideer og handling. Det er mentalt og fysisk fantastisk og storslagent."

"Men jeg ble så glad, så glad over å se at alle arbeidet sammen med en god følelse! Alle arbeidet sammen for en felles sak, og det så ut til at alle folte dette."

Tatt fra det amerikanske bladet Lilipoh, nr. 37, høsten 2004.

Jan Bang

Møtet om arbeidslivet i Camphill-landsbyene i Tapola i Finland

Loes van Alphen referer fra møtet om arbeidslivet i Camphill-landsbyene, som ble holdt i Tapola i Finland i slutten av september. Deltagerne ordnet seg i tre mindre samtalegrupper for å ta opp 3 ulike temaer:

Glede: Å tilfredsstillende en motivasjon kan gi glede. Selve arbeidsprosessen gir også glede, og produktet kan gi glede til den som lager den. Når vi selger noe, opplever vi tilhørighet med de andre i samfunnet, vi erfarer en større enhet. Å produsere for et annet menneske gir mening til livet. Det er viktig å satse på glede og ikke la stress komme inn på arbeidsplassen.

Profesjonalitet: På arbeidsplassen er det viktig at verkstedslederen er yrkesopplært eller har yrkeserfaring. Landsbyboerne kan få en yrkesopplæring, og etterhvert få arbeide seg opp til å motta en diplom. Hvis verkstedsledere veksler for ofte, kan det bli vanskelig for landsbyboerne som kanskje da må venne seg til nye arbeidsrutiner. Landsbyboerne identifiserer seg ofte mer med verkstedsledere enn med selve yrket. Verkstedsledere bør da være gode forbilder.

Sosial tregrening og brorskap. Hvordan er det for landsbyboerne når de ikke er med i det økonomiske fellesskapet? Hvor viktig er det for Camphill-verkstedene å kunne bære seg økonomisk for å virkelig gjøre tregreningen? Økonomisk sett kan det være billigere å stenge et verkstedet enn å holde det gående, selv om det ikke gir noe økonomisk utbytte. Men det kan da oppstå andre problemer som vil koste mer – både pengemessig og menneskelig! I noen land må verkstedene i Camphill-landsbyene produsere og selge for å overleve. Slik er ikke situasjonen her i Norden. Siden vi får så mye statsstøtte, må vi også følge visse regler. Hvor langt skal vi

Arkivbilde

gå med på at staten dikterer oss? Hvor er grensene, og hva er konsekvensene? Det er en fordel å bevisst kunne prioritere et aktivt arbeidsliv. Det er viktig å arbeide fysisk, det bygger opp krefter til neste inkarnasjon.

Det kom opp flere generelle punkt i plenumsdiskusjonen. Vi kan utvikle vår kvalitet og punktlighet gjennom vårt forhold til kundene. I den store verden kan vi ikke alltid stole på produktene, men for oss er det viktig å produsere kvalitet.

Vi hadde et fint møte sammen med landsbyboere fra Tapola, som anså det som en selvfølgelighet at vi arbeider. Arbeidet står helt sentralt i landsbylivet. Med voksne landsbyboere står arbeid i midten, det er der vi utvikler oss som mennesker. Det er også viktig å få det kunstneriske inn på arbeidsplassen, for eksempel med eurytmi, eller ved at gartneriarbeiderne tegner planter når det er for vått til å arbeide ute. Verkstedet er mer enn bare produktet. Det var foreslått at alle verkstedene skulle møtes en gang i året. Kanskje kunne det også bli regelmessige yrkesmøter.

Det skal settes sammen en katalog over alle virksomhetene i Norden med produkter og utsalg. Neste år blir det et møte med temaet "Kunsten å samarbeide", men dato er enda ikke fastslått.

Brev fra Botswana

Mitt navn er Sarah Bass, jeg har vokst opp på Vidaråsen Landsby, er 21 år og så heldig å ha fått blitt en del av en utveksling mellom Camphill i Norge og Legodimo Trust i Botswana, Afrika. Dette prosjektet er nytt og under norsk hjelpeorganisasjon, "Fredskorpset".

Tekst og foto SARAH BASS

Praktikanter i Legodimo Trust varmer seg på bålet.

Det gikk mot slutten av min tid på Camphill "Humanus Haus" i Sveits da vi endelig fikk bekreftet at prosjektet var godkjent av Fredskorpset og at vi ville få støtte. Det var når mailer og papirer begynte å komme at jeg forsto jeg ville bli en "fredskorpser". Etter at utvekslingen hadde begynt i juni med ett tre ukers forberedelseskurs i Bergen, bærer jeg tittelen som en "fredskorpser" med stolthet.

Mot slutten av kurset fikk vi bekreftet at prosessen vedrørende oppholdstillatelse var startet i Botswana, og vi kunne tenne det grønne lyset for reisen. Jeg sa jeg trengte minst en uke fra jeg kom hjem fra kurset, til jeg skulle dra. En uke fikk jeg, men ikke mer! Det ble en travel uke med pakking, byturer, kontraktskriving med mer. Men så slapp jeg da å somle og henge rundt, og kom meg fort av gårde.

Jeg steg inn i bilen og forlot Vidaråsen Landsby kl. 13 00 tirsdag 6. juli 2004. Fra Gardemoen fløy jeg til London. Så kom en 19 timers nattreise til Johannesburg og så til Gaborone. Der ble jeg møtt av co-ordinator Motsei Lesetedi og hennes

Sarah Bass

sønn Lesetedi, som en måned senere dro til Valtersund gård for 14 måneder. Mens vi kjørte i den hvite kombien gjennom hovedstaden Gaborone og ut mot landet, var jeg fylt av den utrolige sannheten at jeg har kommet meg til dette mystiske kontinentet man kaller "Afrika". Der det bor løver og der menneskene er mørke...

Legodimo Trust betyr "himmel" på lokalspråket Setswana. Det var grunnlagt i 1996 og er et utdannelse og yrkesrettet treningsenter for ungdommer i alderen 14-21 år med fysiske og psykiske utfordringer. Det er 20 elever som bor her for 2 år eller lengre. De bor i et guttehus og et jente- hus, de jobber på de forskjellige prosjektene som appelsintrehagen, grønnsakshagen, barnehagen (for barn fra lokaldistriktet), butikken, kjøkkenet, tehagen (kafé), og å passe på grisene vi har. Legodimo Trust er ikke Camphill, men er sterkt tilknyttet, og gjør ting i fellesskap som barnehandling og feiringer. Legodimo ligger imellom Camphill skolen "Rankoromane" og Camphill "Motse Wa Badiri" alt gjerdet inn med små veier imellom og plassert i landsbyen "Otse" ca. 54 kilometer utenfor Gaborone.

Det ligger vakkert til mellom små berg, med hovedveien på den ene siden og jernbanen på den andre. Støvete sandveier og stier går gjennom landsbyen hvor livet er fredelig og innbyggerne bor i små hus,

Barnehagebarn og medarbeidere i matpausen.

noen uten innlagt strøm og vann, mens den indiske familien som eier supermarkedet nå bygger et stort flott gult hus. Langs veiene trasker esler og kveg, hunder sniker seg rundt i naturen. Noen kjører "esel og vogn", en gammel trevogn trukket av et par esler. Kvinner skrubber klær i baljer på husplassen, mens barn er overalt.

Huset mitt er et lite hus med lyseblå vegger og bølgeblekk tak. Jeg har strøm, hybelkomfy, kjøleskap og vannbøtte. Baderom deler jeg med barnehagen. Klesvasken for meg og elevene gjøres for hånd i store metallbaljer på vaskeplassen bak jentehuset. Det er to husmødre som bor her med elevene, resten av arbeiderne og lærere er lokale fra landsbyen og kommer inn om morgenen.

Jeg jobber litt overalt ettersom hvor det trengs, men jeg er mye i grønnsakshagen med de fleste elevene. Nå holder vi på med innhøsting av spinat som vi har hatt veldig mye av, vi spiser det til middag, og så igjen om kvelden med surgrøt eller kokt maismel. Vi har plantet tomater og bønner i tillegg til rødbeter. Elevene er veldig åpne og fine å jobbe med. De er glade og de fleste har en sterk vilje, de gir ikke opp. Selv om kroppen deres hindrer dem i å klare alt, vil de

Elevene er i alderen 14-25 år.

alltid prøve sitt beste. Det er vel også nødvendig for deres framtid. Det er viktig å kunne ta vare på seg selv og jobbe for den maten man spiser.

Dagen begynner kl. 5.30. De to husmødrene står opp med elevene, man stiller seg, koster så inne og ute og gjør alt klart for en ny dag. Rundt 7.00 vil de andre arbeiderne

og jeg komme frem. Det er surgrøt med melk til frokost, så går man til sine arbeidsplasser. Dagen går stort sett i samme rytme som hjemme i Norge. Effektiviteten på arbeidet varierer litt etter solen sin styrke. Nå har sommeren kommet og det kan bli for varmt. Regn og torden kommer langsomt innover landet på varme ettermiddager og dekker den blå himmelen med lilla lyn.

Det er to ting som får meg til å våkne opp på de varme, døsige ettermiddagene mens elevene har sine bad. Det er hvis jeg hører noen si vi skal svømme, eller jeg hører at regnet er på vei. Da er det som å få en ny ladning energi. Hver dag går sin gang med å være hos elevene, og ukene passerer som hvor som helst ellers i verden.

De fleste kan engelsk men seg imellom går skravlet på Setswana. Jeg prøver å lære meg noen ord hver uke, men uttalelsen kan være vanskelig. Botswana er et godt og vennlig land: "There are no strangers here, only friends we haven't met" er et Afrikansk ordtak. Så jeg har det bra og lærer mye og er veldig takknemlig for å ha denne opplevelsen.

Elevene vasker sine egne klær som en del av opplæringen.

Diezel

Jeg er døpt Lesetedi Lesetedi, men jeg er kalt Diezel. Jeg ble født 21. mars 1980, og jeg vokste opp i et Camphillmiljø i Botswana. Før jeg kom til Vallersund, arbeidet jeg i Legodimo Trust med mennesker med handikap slik det er i andre Camphillsteder i verden.

Legodimo Trust er en skole og har forskjellige verksteder der studentene arbeider. Der er det en butikk, grise-farm, hønsegård, appelsinhage, grønnsakshage og urtehage.

Legodimo Trust lever med mottoet: "Funksjonshemming er ingen hindring". Legodimo Trust er lik Vallersund Gård idet at det er forskjellige verksteder der landsbyboere arbeider sammen med medarbeidere. Det er mange dyr på Vallersund, og det er annerledes enn i Legodimo. Her er det kuer, høner, sauer, en hest, et esel, ender, en grønnsakshage, bakeri og et veveri.

Det er ikke så mange landsbyboere på Vallersund Gård som det er i Legodimo. Selv om hvert sted på en måte er like, er det ulikheter. Vallersund Gård er delt opp i fem hus, hvor landsbyboerne bor sammen med medarbeidere og husansvarlige.

Jeg opplever at mitt opphold på Vallersund er helt spesielt. Jeg lærer noe nytt hver dag, enten det er det norske språk eller den norske kultur,

alt naturen kan gi, kulden, mørket og nordlyset. Jeg liker meg veldig godt her på Vallersund og håper at mitt opphold her blir minneverdig.

Johannes Golis har intervjuet Diezel:

Hva er grunnen til at du kom til Norge?

Jeg hørte om muligheten til å reise til Norge gjennom fredskorpset.

Hvordan fikk du vite om fredskorpset?

Gjennom Maria Bjune og Jørgen Ulvund som kom fra i Norge. De kom ned til Botswana for å introdusere fredskorpset til Camphill-landsbyene i Botswana.

Hvorfor ville du verve deg til fredskorpset?

Det var en sjanse jeg ikke kunne gå glipp av.

Hadde du drømt om å komme til Europa allerede som gutt?

Egentlig ikke, men jeg hadde en venn som dro til England for fire år siden, og det fikk meg til å tenke på at jeg kunne likt å reise til Europa en dag jeg også.

Ditt navn er Owen Lesetedi Lesetedi, men dine venner kaller deg Diezel. Hvorfor har du to etternavn?

Lesetedi Lesetedi var navnet på bestefaren min, og i vår kultur bærer den førstefødte gutten i familien navnet etter bestefaren, og det er en stor ære.

Har navnet noe mening?

Ja, men jeg vet ikke hva det er. Farfaren min hadde mange barn, og

jeg får mye respekt fra dem fordi jeg bærer hans navn.

Hvor fikk du kallenavnet fra?

Jeg husker ikke, men jeg liker det veldig godt.

Hva er ditt synspunkt på norsk tradisjon?

Det er vanskelig å vite hva som er norsk og hva som er Camphill-tradisjon, og det er så mange forskjellige kulturer her i landsbyen. Men det virker som om folk i Norge spiser sunt, i alle fall her i landsbyen. Da jeg kom hit, spiste vi mye fisk, og jeg pleier ikke å like fisk, men nå tror jeg at jeg gjør det. Faktisk så har jeg vært på fisketur, og da fikk jeg to makreller som vi kokte og spiste. Vi spiste fisk i Botswana også, men ikke så mye.

Spiste du ost i Botswana?

Ja, men ikke så mye som her i Norge.

Jeg liker godt de norske ostene, men brunost er ikke min favoritt.

Vet du allerede nå hva planene dine er etter din tid på Vallersund Gård?

Jeg har mange ideer jeg vil virkeliggjøre, men for øyeblikket tenker jeg å jobbe med funksjonshemmede mennesker, fordi jeg føler at jeg har et godt lag med dem.

Tror du at du vil bli i Europa, eller vil du reise tilbake til Afrika for å jobbe med funksjonshemmede der?

Hvis jeg kun tenker på meg selv, så ville jeg gjerne ha blitt i Europa. Men hvis jeg tenker på mitt hjemland, så burde jeg reise tilbake og jobbe der nede, fordi jeg tror at de trenger mye mer hjelp der. For det første så vil jeg arbeide for at vi får hjelp fra regjeringen i Botswana, men vi får nok ikke så mye som her i Norden.

Hvordan liker du oppholdet ditt her på Vallersund Gård?

Problemene jeg har hatt her så langt, er kommunikasjonen, fordi jeg ikke snakker norsk, og jeg har hatt vanskelig med å nå fram til beboerne. Det blir tross alt bedre etter hvert, selv om jeg ikke kan la være å føle hjemlengsel av og til, men jeg tror jeg klarer meg gjennom 14 måneder

Hva synes du er det beste med Vallersund Gård?

Å jobbe med dyrene og med Jon, så klart.

Foto FALCO PELCZ

Sosialøkologi i praksis

Jan Bang har gjennomført den tre-årige utdannelsen i Helsepedagogikk og Sosialterapi. Han skrev en rapport om organisasjonsstrukturen i landsbyene som sin avsluttende årsoppgave. Mesteparten av det nesten 80 sider lange arbeidet gir en detaljert beskrivelse av hver landsby. Her er en forkortet versjon av hans konklusjoner. Vi håper noen av leserne kan skrive til oss med sine reaksjoner.

Red.

Tekst og foto JAN MARTIN BANG

To tendenser

I det året jeg arbeidet med dette stoffet, så jeg gang på gang to tendenser eller impulser som kretset rundt hverandre. Den ene var vårt arbeid med landsbyboere i sosialterapien, ofte nevnt med en antydning av at "landsbyboerne står i sentrum". Den andre impulsen var en utbygging av et alternativt samfunn, som ofte ble beskrevet som "å bygge fellesskapet" eller "en realisering av tregreningen".

Det er mange steder som konsentrerer seg om en av disse to, både antroposofiske virksomheter utenfor Camphill og andre kollektiver eller økolandsbyer verden over. Camphill-landsbyer gir oss muligheten til å gjøre begge deler på samme tid.

Vi kan se de to impulsene som to skinner på en stige som leder oss oppover. Når disse to er i balanse, gir de Camphill-tradisjonen den styrken som har båret den gjennom mer enn 60 år og inn i 20 land rundt om i verden. En kombinasjon av "godt arbeid" med "å bygge en fremtid".

Selv om eldre og etablerte landsbyer lider av mangel på medarbeidere og sliter med hva visjonen kan være, blir nye landsbyer stiftet hvert år, og unge mennesker søker til oss hele tiden. På Solborg har vi ikke plass til å ta imot alle de som henvender seg til oss som medarbeidere!

Når disse to tendensene IKKE er i balanse kan vi få konflikter mellom medarbeidere. Vi kan forestille oss dette i to ekstreme eksempler. Det ene viser oss medarbeidere med flere tiårs erfaring, som har et fremragende forhold til landsbyboerne, men som overkjører demokratiske prosesser eller har ingen økonomisk ansvarsfølelse. Det andre eksempelet er medarbeidere som bruker alle sine krefter og all sin tid til administrative oppgaver, reiser ustanselig til konferanser og møter, men har liten eller ingen direkte kontakt med landsbyboerne i hus eller verksted. Når dette skjer er det jo lett å forestille seg at det oppstår motsetninger.

Å erkjenne at vi bærer disse to tendensene innenfor Camphill kunne kanskje hjelpe oss til å løse konflikter. Hvis vi kunne se konflikter som tegn på at noe er i ubalanse, kunne vi kanskje være takknemlig for at "konflikten" viser oss en mulighet for å finne den rette vei videre.

Landsbyboernes styrke

Det er jo klart at det ikke ville være noen landsby hvis vi ikke hadde en samfunnsstruktur! Det er opp til oss medarbeidere å starte og administrere landsbyen. I mine samtaler med medarbeidere og landsbyboere slo det meg at landsbyboerne egentlig ikke er så veldig opptatt av hvilken grad landsbyen er demokratisk styrt eller ikke, det ser ut til mer å være et spørsmål om synlig eller følbart rettferdighet. Hvis alt er greit, tar de det stort sett som det er, men de føler stemningen innenfor det lille samfunnet. Egentlig er de veldig følsomme. Vi har vel alle opplevd at konflikter mellom medarbeidere utløser dårlig eller usosial oppførsel blant landsbyboerne. Vi må jo kunne skape et sunt landsbyliv for landsbyens beboere. Er ikke det den sentrale oppgaven for enhver sosialterapeut? Det er mulig at det til syvende og sist ikke er så vesentlig hvilken form vår sosiale struktur tar.

Landsbyboerne er ofte de mest stabile innenfor landsbyen

Medarbeidere kommer og går, husforeldre blir erstattet av nye husforeldre med uregelmessige mellomrom. Landsbyboerne tar alt på strak arm. Jeg er full av beundring over disse menneskene, de som ellers ville være så sårbare hvis de sto alene, men som hos oss mestrer å møte så mange medarbeidere som drar gjennom landsbyene. Det er medarbeiderne som brenner seg ut, som får sammenbrudd, som tilslutt reiser sin vei på jag etter sin egen lykestjerne. Det er landsbyboerne som blir igjen, de som ellers kalles "svake", som år etter år arbeider på våre gårder, er med på å dyrke våre grønnsaker og holder hus og verksteder på plass.

(Fortsetter på side 18)

Sosialøkologi i praksis

(Forts. fra side 17)

Det er ofte de som minner oss om tiden for årstidsfeiringene og ser årstidene avløse hverandre. Deres kapasitet til å huske forhenværende medarbeidere er fabelaktig! Jeg er helt overbevist om at uten landsbyboerne ville vi medarbeidere totalt miste veien, ville fortape oss helt i vår endeløse krangel over hvordan vi skal leve sammen i landsbyen.

Er det mulig å trekke landsbyboerne sterkere inn i landsbyens beslutningsprosesser? På Jøssåsen fikk jeg vite at før i tiden var det slik, de tok del i administrasjonen og i rådsmøter, men i dag er dette bare en fortelling fra for-dums dager. På Jøssåsen er det i dag akseptert med fjernsynsapparater i stuen i de fleste familiehus, noe som ville vært en umulighet i Camphill-landsbyene tidligere. Jeg forsto at dette skjedde fordi landsbyboerne forlangte det. Hvor langt er vi villige til å gå i denne retningen? Hvor likestilte er vi egentlig i det sosiale? Gitt at en landsby har akseptert TV som en del av dagliglivet, hvor står vi når alkohol kommer opp til diskusjon? Så vidt jeg forstår er alkohol ikke akseptert i noen norske Camphill-landsbyer. Medarbeidere som vil ta seg en øl må enten reise vekk, eller kanskje kan de ta seg et nøkternt glass på sitt eget værelse (men også dette er uglesett). Hva gjør vi når

landsbyboerne på Jøssåsen forlanger å kunne ta seg en øl mens de ser Robinson på TV i sine egne hybler? Hvor er egentlig grensene for demokratiet og friheten? Hvem bestemmer?

Fremtiden

Landsbyene begynte som små, intime prosjekter, hvor alle visste hva som foregikk. Etter hvert som årene gikk, ble de som hadde erfaring med hvordan landsbyen skulle drives, sittende med sin viten, og de som ikke var involvert i administrasjonen, mistet ofte kontakt med ledelsen.

Det er blitt mange forandringer gjennom årene. Det er færre søknader fra psykisk utviklingshemmede, mange av de mer selvstendige er trukket av tilbud de får fra kommunene i byer og tettsteder. Det er flere søknader fra psykotiske som trenger behandling, og som vi medarbeidere ikke har trening eller erfaring med å imøtekomme. Etter hvert vil vi få mer tilsyn av myndigheter. Vi medarbeidere er overveldende mange utlendinger, og de få som er norske, er stort sett bare de eldre. I dag er vår største utfordring å finne de som skal bære landsbyene inn i fremtiden og å få dem inn i ledelsen, og det er mange bøyger på veien.

- *Vi er små, vi er ikke velkjente lenger. Vi opptre ikke ofte i media.*
- *Vi har nesten ingen tilknytting til det konvensjonelle, profesjonelle omsorgsarbeidet. Vi har fordommer som tror at vi er et hakk bedre fordi vi skaper "fellesskap med landsbyboere", mens de andre arbeider i "institusjoner med klienter".*
- *Mange medarbeidere vil ikke nærme seg alternative samfunn som ikke er tilknyttet antroposofisk arbeid, vil ikke ta kontakt med andre i det sivile samfunn. Vi er redde for at vi kommer bare til å bli "enda en økolandsby".*
- *Vi har ingen formell profesjonell karrierestruktur. De fleste av oss er ikke kvalifiserte i omsorgsarbeid. Skulle vi forlate landsbyen, er ikke våre muligheter til å få arbeid særlig store hvis vi ikke har kvalifikasjoner fra før vi kom til landsbyen. De som tar den treårige utdannelsen i Helsepedagogikk og Sosialterapi, får ingen godkjent diplom.*
- *Vår økonomiske sikkerhet er ikke god dersom vi reiser. Nå har vi fått en pensjonsordning som ser ut til å fungere bra, men den er ikke blitt testet. Medarbeidere kan enda i dag forlate Camphill i Norge etter flere ti års arbeid med etableringspenger som bare strekker til å kjøpe en bruktbil.*

Men dette spørsmålet om hvem som skal føre landsbyimpulsen inn i fremtiden, er ikke avhengig av profesjonelle kvalifikasjoner eller pensjonsordninger. Entusiasme, motivasjon og inspirasjon kommer fra det åndelige, ikke fra byråkratiet. Spørsmålet er: hvordan kan vi inspirere andre mennesker til å dele vårt liv i landsbyen?

Visjoner og mål inspirerer. Dette er helt grunnleggende: Ånden kommer først, fysiske og organisatoriske former vokser ut av ånden, ikke omvendt. Det er sjelden jeg finner de dype åndelige inspirasjoner fra organisatoriske former, karriereplaner eller pensjonsordninger.

Et aktivt og stadig arbeid med antroposofien og tregreningen av alle

de bærende medarbeiderne i landsbyene ville være en stor hjelp til å få fellesskapet til å klarlegge sine visjoner og mål. Det er en forbindelse mellom å bygge opp en formell organisasjonsstruktur og å være våken for de filosofiske, åndelige og ideologiske impulser som bærer fellesskapet. Et fellesskap som bruker tid og krefter til å tydeliggjøre en struktur, og som kan få dette skrevet ned, vil i denne prosess få med seg de grunnleggende mål og visjoner som inspirerer det. Medarbeider-retreter og studiegrupper er ikke en luksus, hvis vi ikke tar et skritt ut av dagliglivet fra tid til annen for dette, er vi i fare for å miste dagliglivet.

Spørsmål eller anbefalinger?

Jeg vil avslutte denne rapporten med noen spørsmål. Hensikten er å få til en ny åpning istedenfor avsluttende kommentarer:

Er tredelingen virkelig balansert i landsbyene? Føler alle som bor sammen virkelig frihet i det åndelig/kulturelle, stoler de virkelig på at fellesskapet vil støtte dem økonomisk, og opplever de en virkelig likhet i det sosiale?

Hvordan kan vi kombinere arbeidet med psykiske utviklingshemmede og skapelsen av et alternativt samfunn?

Kan vi, som et fellesskap, tydeliggjøre vår organisasjonsstruktur og formulere våre visjoner og mål?

Er vi villige til å ta kontakt med profesjonelle omsorgsarbeidere som ikke er ansatt på antroposofiske virksomheter?

Ser vi oss selv som kulturelt skapende (cultural creative) medlemmer av det sivile samfunnet villige til å samarbeide med andre alternative samfunnsskapere?

Hvordan kan vi sterkere involvere landsbyboere i den demokratiske prosess?

Kan "Communitygruppen" pleie det åndelige slik at det kan inspirere og motivere yngre mennesker til å dele våre liv?

Vi på Solborg er i ferd med å ta opp disse spørsmål. Til tross for at noen av disse observasjoner kan virke som kritikk, er jeg ikke pessimistisk, tvert imot. Vi er på rett vei, men vi må holde stø kurs.

Naturlig byggeri – en alkymisk tilnærming

Tekst og foto Siv.ark.
ROLF JACOBSEN Gaia, Tjøme

Naturlig - vis

Hvis man skal bygge seg et hus, så er det helt naturlig å bygge et naturlig hus. Det ville jo være helt ulogisk å bygge et hus som ikke er tilpasset stedet, som ikke fungerer i forhold til det økologiske kretsløp og som dessuten er ressursløsende og gir dårlig innneklima.

Vi er intelligente mennesker, vi forsøker å vurdere saken i et helhetlig perspektiv og vi tenker framtid. Derfor velger vi det naturlige byggeri og vi lar oss begeistre av visjonen om det naturnære, det vakre, sunne og levende – naturlige byggeri. Kanskje vi ser muligheten til selv å ta del, engasjere oss i oppbyggingen, oppleve gleden av å ta del i utformingen av egne omgivelser. Noe mer meningsfylt enn dette skal en lete lenge etter.

Autentisk liv og samtidig en nødvendig oppgave. Naturlig byggeri er en stor oppgave som en godt kan vie sitt liv til. Men her ligger også en fare, for oppgaven er så stor at en fort kan bli helt utslitt. En arbeider iherdig for

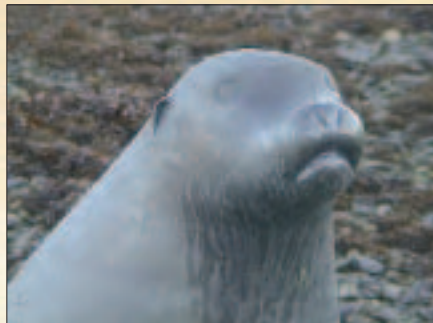

en bærekraftig utvikling, men blir selv langt fra bærekraftig. En har glemt seg selv i alt engasjementet. Balansen blir borte – det ytre og det indre. Å redde verden, men å miste seg selv er i beste fall kun en halv seier.

(Fortsetter på side 20)

Selens hjemland og opprinnelse

"Broder dyr" er en av de festeligste og mest originale verkene av Karl Kønig. Vi kommer her med nok et utdrag fra boka.

I jordens historie finnes det ingen tegn som viser at selen har forfedre. Paleontologiens beskrivelse av skelett og skelettavtrykk viser de samme strukturer som vi finner i de eksisterende arter: De stumpe lemmene, den bakovervendte halen og tenneses karakteristiske dannelse. Funnene er nesten utelukkende gjort i de to siste tertiærperiodene Miocene og Pliocene.

Kjensgjerningene indikerer klart at selarten oppsto relativt sent, og mulighets ganske plutselig. Hvor enn deres levninger er blitt funnet, viser de selenes karakteristiske trekk, uten noen tidligere eller mellomliggende stadier. Plutselig, i fullendt form, er de her.

Det kan nesten ikke herske noen tvil om at selen var et landdyr. Den puster stadig med lunger, og det er slik at en nyfødt sel ikke kan leve i sjøen i sin første levetid. Derfor må vi anta at selen, ledet av solen, forlot land og gikk i sjøen, og hvert år, som i en drømmende erindring, vendte tilbake til sitt opprinnelige hjemland.

Hvor er de kystene de søker hen til, og hvor har selene sine viktigste yngleplasser?

De siste observasjoner viser entydig at de opprinnelige samlingsplassene som de levde på, var de to polområdene, den arktiske, så vel som den antarktiske, og som fremdeles er deres hjemland. (Scheffer 1958).

Visse arter, som f.eks. sjøloperne, visse sorter sjøløver og elefant-seler, bebor Antarktis. Andre dukker opp for å pare seg og fostre opp sine unger på mange av øyene og halvøyene som brer seg rundt Nordpolen:

Grønland og Island, øst- og vestkysten av Nord-Canada, øyene mellom Amerika og Asia, som strekker seg fra Alaska til Kamchatka og Sakhalin. Siden selen ikke tar til seg føde under sin sommersøvn og sommerdrøm er disse golde, steinete, ofte is og snøbedekte polare kystene, mulige oppholdssteder for selene.

Noen seler, spesielt sjøløvene, finner veien langs kysten mot syd. I Europa kan de ses med jevne mellomrom i Irland, Wales og i Cornwall. De kan dukke opp i Portugal; og en spesiell gruppe av apeselene kan bebo strendene langs Middelhavet. Jo lenger syd de kommer, jo mindre klar blir deres årlige livssyklus. De leker frem og tilbake mellom vann og land og mister sin opprinnelige livsrytme.

De kan også bebo innsjøer, som for eksempel Lake Baikal og det Kaspiske Hav. Dette kunne være nøkkelen til den geografiske spredningen. Kanskje ble de først skjøvet sydover med bølgene fra istidens store floder og da flodene trakk seg tilbake ble de værende der. De paleontologiske funn støtter også denne antagelse: Skelett av sel er funnet i Russland, i Ungarn, i Italia og til og med i Egypt.

Det er fra nord, rundt Arktis at de forskjellige selfamiliene synes å komme. Der, nær nordpolen, var deres opprinnelig hjem, og mange drar tilbake dit ennå i dag. Isen fra istiden, som beveget seg sørover, brakte selene med seg. Jo bredere isbeltet ble, jo lengre syd skjøv isen de opprinnelige poldyrene. Også fra Antarktis ble enkelte grener av selfamilien skjøvet nordover langs Syd-Amerikas kyster, helt til Patagonia. Sjøløvene spredde seg over ekvator, til Australia og New Zealand som på samme måte er blitt hjemsted for seler.

Kan vi ut fra disse få paleontologiske og geografiske funn danne oss et sammenhengende bilde av selenes utvikling og dermed tyde deres bakgrunn i jordens historie? Fra nordpolområdene er de blitt drevet skritt for skritt ned til de tempererte sonene ved den ene istiden etter den andre, men polarområdene er forblitt deres hjem. Nå, – jo nærmere vi kommer polene, desto mer dominerer solens årlige gang, som er så naturlig andre steder på jorden, deres daglige rytme.

Jordisk dag og jordisk natt blir transformert til polar dag og polar natt.

I måneder viser ikke solen seg over horisonten, inntil den går opp om våren og ikke går ned igjen på mange uker. Her møter vi den samme periodisitet som er innskrevet i selens livsrytme. I løpet av polarnatten tar den synkende solen sine selunger med seg, og de stuper ut i det veldige osean. Når solen går opp til sin polardag, da følger seler over hele jorden solen og klatrer i land. Hele selens vesen er preget av denne polare solrytmen. Og det er dette faktum som setter oss i stand til å forstå den geografiske spredning av disse dyrene.

Selenes forhistorie – som vi er blitt i stand til å oppdage fra deres geografiske spredning og atferd, – og deres livsrytme som følger solens polare gang, leder oss bakover i jordens historie til der vi, ved jordens og menneskenes begynnelse kan se etter hyperboreere. Det er den tiden da alt, som senere utfoldet seg til den menneskelige rase og naturrikene, enda levde i sin kimtilstand. Rudolf Steiner beskrev det engang på denne måten:

På den tiden var det en felles jordlivmor der "lysplantemennesket" levde, og følte seg som ett med verdens "lysmantel". I denne forfinede tåkeaktige planteform, hang mennesket likesom i navlestrengen og ble elsket og næret av hele "moderjord". Slik, i en enklere form, et barn blir elsket og næret i den moderlige kropp, som en barnespire, slik ble den menneskelige spire pleiet og næret på den tiden. I denne perioden skilte solen seg fra jorden. Som et resultat av at solen skilte seg ut, kjølnet tåken til vann. På denne måten oppsto "vannsfæren", og mennesket ble slik formet at han viste seg i et tåkedekke og var halvt om halvt et vannvesen og et dampvesen. Lyset nådde inn til ham fra utsiden, fra solen som omga ham. (7. sept. 1908)

Nå begynner mysteriet om selens opprinnelse å bli tydelig: I det området av jorden som ennå i dag er mange selers hjemsted, der lå engang menneskets vugge. Der fløt menneskenes kropp med lys rundt seg og luft skinende gjennom seg, "i jordmoderens navlestreng."

De kondenserte seg og ble mer og mer faste ettersom tiden gikk. Rudolf

Steiner indikerer, i sin forelesning, som nevnt ovenfor, at på den tiden da solen forlot jorden, hadde menneskets kropp nådd til det stadium som... ”vi i dag ser bevart, i en degenerert form, i fisker. Fiskene som vi ser i vannet i dag er relikvier av disse mennesker”

Seler er ikke fisker, men likevel er de formet og strukturert for et liv i vann. Hvis vi spør etter hva som er forskjellen mellom sel og fisk, er svaret ikke vanskelig å finne. Selene er nærmere mennesket, de er pattedyr, de former sosiale bånd, i det minste mens de lever på land; og de føder en unge og oppdrar den, selv om oppdragelsen ikke er mer enn noen uker.

Fisk, derimot, betror sine egg, ofte i et endeløst antall, til vannets element; og selv om noen arter bygger rede og holder seg til sine små i en kort tid, skiller en uendelig avstand dem fra pattedyrene, og spesielt fra selens vesen, i struktur og atferd.

Fisken er et vanddyr, men selens organisme er kun tilpasset livet i vann. Lemmene er transformert til svømmevedheng; huden er polstret med et tykt lag fett; dette gir en nødvendig varmebeskyttelse, og den runde skruerformede kroppen er godt egnet for svømming. Øre og neseåpningene kan lukkes helt igjen i vannet. Slik er egenkapene til dem som lever i vann.

Men hvor plasserer vi selenes opprinnelse? Var de virkelig engang pattedyr som levde på land, som senere gikk i vannet? Hvis det var slik, burde vi i det minste finne noen indikasjoner på disse vannboeres tidligere stadier. Men selene viste seg å være formet fullt ut i de to siste perioder av Tertiærtiden – Miocene og Pliocene. Ifølge Wachsmuth's forskning (1950), korresponderer disse geologiske epoker med begynnelsen av den atlantiske æra; dette betyr at når de første pattedyrene begynte å utvikle seg, viste selene seg fullt utformet. Er ikke dette en motsigelse som forlanger en forklaring?

Kunne selene være forfedrene til alle pattedyr som kom frem på den tiden? Ikke forfedre slik som evolusjonsteorien indikerer, der det sies at et dyr oppstår fra et annet ved den synlige kombinasjon av arv og tilpasning, men forløpere slik at de har beholdt sin primitive fysiske form, sine rudimentære lemmer og sine runde kropp, uten å spesialisere seg? Muligens var selene aldri virkelig landdyr, siden det ikke var før midten av

den atlantiske tid at jorden ble fast nok til at dyr og mennesker kunne stå på den og få fotfeste på den.

Hvis vi følger opp disse betraktningene, kan vi nærme oss selens kropp som en ny objektlære. Er ikke dette reminisenser av en fosterform? Et menneskelig embryo ved slutten av den annen måned, som ikke er mye større enn 25cm (en tomme), har en form og en struktur som er meget lik selens. I embryoet er lemmene fremdeles ikke mer enn ubetydelige stumper; øynene er runde. Øyenlokkene er holdt langt fra hverandre. Munnen har ikke lepper – den er som en spalte. Og embryoet flyter i ammoniakkfoster vannet i hinnen som omgir det.

Møter vi her jordens tidlige historie? Selene ble ikke fisker, fordi de forble i den menneskelige familie, endog inn i den atlantiske tid. De hadde udiffersierte embryolignende kropp, som beveget seg halvt flytende, halvt svømmende i den fremdeles ikke stivnede vannjord. I begynnelsen av Atlantis, da hukommelsen og språket ble dannet (Steiner) og menneskets forfedre, blant dem selene, – tok de første trinn mot utviklingen av jeget, da startet selenes nedgang. Selen entret for raskt inn i fortetningen og fastnet i sin fosterform. Dette er grunnen til at de i dag mister sine melketenner når de blir født, og blir ammet bare i noen uker. På denne tiden vokser de så raskt at de blir uavhengig meget raskt. Deres korte barndom er en klar indikasjon på den forhastede prosessen som gjorde dem til dyr.

Selene bærer vitnesbyrd om at menneskehetens opprinnelse lå i de Hyperboreiske områder, som ligger rundt Nordpolen, i et bredt belte, i jordens tidlige dager. Her var menneskets forfedre, og også selenes; de to var identiske. Ved begynnelsen av Atlantis, da utviklingen av personlighet og bevissthet begynte å dukke frem, da falt deler av den menneskelige rase, som gradvis utviklet seg, prematurt inn i fast form. De ble til selenes art. De er ”urpattedyr” som ble i stand til å formere seg allerede i fosterstadiet. (De er typiske representanter for de biologiske fenomen som kalles neoteni.)

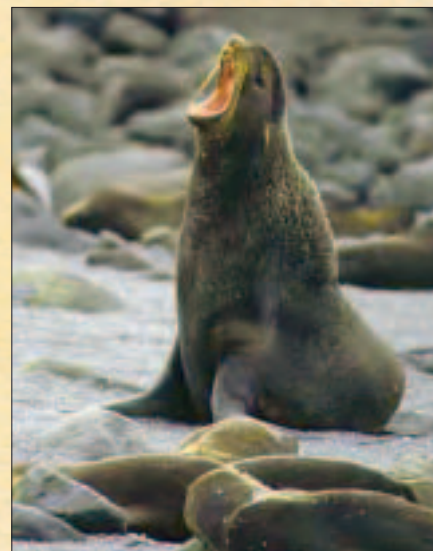
De har imidlertid beholdt, ikke bare fosterformene men også den indre forbindelse med solen som engang gjennomtrengte de Hyperboreiske områder. I polarnattens og polardagens rytmer, følger de fremdeles

solens gang. De blir aldri virkelige landdyr – tvert imot. De prøvde å bestige fastland, etter at de altfor tidlig hadde dukket ned i det foratlantiske vann. Men landet ble bare gradvis fastere. De greide det ikke helt. Hvert år prøver de å gjøre det på nytt, og på en rørende måte betror de sine unger det tørre land; men det er kun en drøm, som går vekk like fort som den kom. Når høststormene kommer, må de vende tilbake til sjøen, fordi den synkende polarsolen kaller på dem.

Det er alle selers jordiske skjebne; som menneskelige embryoer har de fastnet seg for hurtig, og måtte dykke ned i de store oseaners vann. De nådde Antarktis, og fant der livsbetingelser som var lik deres tidligere hjem. Igjen og igjen forsøker de å nå land, og alltid vil vannet overvelde dem. De representerer et verdensomspennende monument over et tidlig stadium av menneskets utvikling. Når vi ser inn i øynene deres, kan vi se oss selv slik vi engang var, og vi sanser vagt hvordan vi var og hva selene fremdeles er.

De er så nær oss fordi de ikke ble spesialisert slik som de andre pattedyrene. De er verken rovdyr eller hovdyr. De er ikke dyreformer som minner oss om de lemureriske tider, slik som beltedyr (marsupialier) og kloakkyr (monotremes) gjør. Heller ikke er de dyreformer som er til for å bryte ned materie slik som gnagere er det.

De er beslektet med hvaler og delfiner, men disse har igjen en annen opprinnelse. Selene var med i den atlantiske katastrofe og kom på denne måten inn i alle områder av jorden, og selene befolker jorden den dag i dag.

Skolering av livet i et felleskap

«Jeg er selv et menneske av vår tid, i møte med den samme splittethet og isolasjon som alle andre. Hvordan kan jeg oppnå en slik uselvskhet som muliggjør en slik betingelsesløs kjærlighet? For bare en slik kjærlighet kan helbrede.»

Fra introduksjonen til Eva Steinmez-Urieli, en erfaren husmor i en irsk Camphill-landsby. Her kommer "tredje betingelse" i denne føljetongen.

Red.

Tredje betingelse

Mine tanker og følelser er like så virkelige som mine gjerninger. Min indre utvikling er av største viktighet for verden.

Noen ganger oppstår det en synde-bukk i fellesskapet, en person som alle forakter, synes er vanskelig og skyldig for alt mulig.

Jeg har opplevd at så snart fenomenet ble bevisstgjort i fellesskapet, ble alles tanker snudd trill rundt, og synde-bukken ble som befridd fra en slags for-

tryllelse. Da kunne vedkommende også forandre sin irriterende væremåte og bli likende igjen.

I virkeligheten er våre tanker og følelser ikke bare virksomme i oss selv, men også i andre. Effekten kan bli en slags magi og som en helbredende kraft. Slik kan det for eksempel være tilfelle med et «college møte», en møteform som holdes i Camphill-fellesskapene når man vil bearbeide et spørsmål eller et problem for å vinne større innsikt i sakens natur. I skolene kan det dreie seg om et barn. Uten at barnet vet noe om at et slikt møte har funnet sted, virker det ofte lettet og kan deretter ta utviklende skritt framover. Et problem kan bli mindre belastende etter en samtale, fordi det er blitt dannet et felles bilde og en felles innsikt, - og alle vet hvor alle står overfor problemet.

Denne betingelsen kan vi øve ved for eksempel å tenke på alle medlemmene i husfellesskapet hver kveld før vi legger

oss. Man kan oppleve en egen englebeskyttelse over hvert individ i huset. En beskyttende kappe legger seg om huset hvis en praktiserer dette regelmessig. Vi kan inkludere i våre tanker også de som vi krangler med og de som vi ikke vet hvordan vi skal forholde oss til. Gjennom jevnlig øvelse kan noe forløses av seg selv og mentale og emosjonelle blokkeringer kan mykes opp. En særlig ydmykhet er nødvendig for en slik øvelse. En må medgi at « jeg ikke kan finne ut av dette selv, før jeg har spurt høyere makter om hjelp». Å be for de som er syke eller i krisesituasjoner, skulle også bli nevnt her.

Denne betingelse er forbundet med næringsprosessen. En skulle kunne forestille seg åndelige vesener omkring oss, som venter på muligheten til ernære og støtte oss. For at dette skal kunne skje, må vi inkludere dem i våre tanker og vende oss regelmessig til dem med trofasthet og åpenhet.

PRAKTIKANTFORUM

Introduksjonskurs på Solborg

Fra 4. til 7. november 2004 hadde vi det første av introduksjonsseminarene her hos oss på Solborg. Det kom unge medarbeidere fra alle norske og til og med fra et svensk Camphillsted for å oppleve en tid sammen og å utveksle erfaringer.

Det var Adrian Bowden, Dag Balavoine, Karen Nesheim og Vidar Sem, som gjorde en stor innsats for å informere oss 37 deltagere om antroposofi, livet sammen med landsbybeboere og mye mer.

Vi klarte å overvinne den første tilbakeholdenheten, fant oss lekende sammen og kunne til slutt konstatere at nye vennskap ble dannet.

Noen fant ut at å synge eller gjøre eurytmi og danse på morgenen var mer moro enn de hadde tenkt. De overrasket seg selv, da de sang med Dag og hadde eurytmi med Karen.

Men også den daglige innledningen til tema av Adrian førte til interessante samtaler og diskusjoner. Allikevel kunne vi også slappe av med "peiskos", levende lys og et tradisjonelt norsk eventyr fortalt av Vidar (som kanskje like godt kunne ha vært en god skuespiller). Lørdagskvelden var en annen av seminarets "highlights". Mange av oss delte sine talenter med de andre, slik at vi opplevde en fantastisk kveld.

Men dessverre tar ethvert seminar slutt. Så på Søndag ettermiddag måtte vi ta avskjed og følge våre egne stier. Vi gleder oss til gjensyn og venter, som meg, spent på det neste introduksjonsseminar.

Det neste seminaret er på fjellhytta Soleggen i Jotunheimen 3.-6. Mars 2005!

Aline Foehre

Dette er en ny spalte som følger medarbeidere som har flyttet ut av landsbyene og etablert seg i andre virksomheter. Camphillsteder er som planter, de sprer sine frø ut. Vi skal se litt på noen av disse frøene, og hvordan de har spiret andre steder og på andre måter i samfunnet vårt.

Tekst og foto JAN BANG

Landsbyliv besøker Gustav Koot hjemme på gården Skaarbu ved Holmestrand. For mange år siden var Gustav bonden på Vidaråsen, men han flyttet ut til sin egen gård i 1991 og har bodd der siden. Selv i dag når han sier "vi" mener han ofte Vidaråsen og Camphill.

Landsbyliv: Hvor lenge var du medarbeider på Vidaråsen?

Gustav Koot: Jeg var i Camphill i 12 år hvis vi regner med de årene på Hogganvik, men mesteparten av tiden var jeg på Vidaråsen. Nå har jeg allerede vært her lenge. Dette er jo et nytt sted, men vi har drevet med mye her. Først arbeidet vi med ungdom, så kom Roar. Det var ikke tenkt ut på forhånd, vi ble bare spurt om vi kunne ta imot ham, og så hentet vi ham på Vidaråsen. Det var tungt i begynnelsen, men det har gått bra. Erik har kommet, så kom Espen, og nå bor vi her med tre landsbyboere fra Vidaråsen, selv om vi ikke hadde planlagt det slik. Vi har tatt hånd om mange ungdommer i kortere eller lengre tid. Det var krevende mens våre egne barn var små. Etter hvert ble det mindre ungdom, barna mine ble voksne, og vi hadde ikke det samme miljøet lengre.

L: Kan du si hva som er annerledes her i forhold til Vidaråsen?

GK: Det er en veldig fin jobb. Vi har store muligheter for å utvikle noe med mer styring over landsbyboerne, her har vi full kontroll over hverdagen. Det fikk jeg aldri til på Vidaråsen. Det var for store grupper, for mye å gjøre og for mange møter. Vi rakk ofte bare å gi beskjeder, og mistet derfor også kontakten. Hva opplever en landsbyboer gjennom en hel

Gustav og Danielle

Gustav Koot på Skaarbu

dag? Som arbeidsleder treffer du ham halv ni når han kommer til gården, og så går han halv ett. Hva som skjer ved frokostbordet og i middagspausen vet du ikke noe om. Du har ikke greie på hva som skjer. Du kjenner ham ikke. Du vet ikke hvordan husmoren styrer ham, eller hvordan han oppfører seg hjemme. Hva føler han der? Landsbyboerne kjenner heller ikke medarbeiderne. De må forholde seg til mange mennesker gjennom et år, en uke og en dag.

L: Og hvordan er det her på Skaarbu?

GK: Hvis du har en landsbyboer hele dagen, hele uken og hele året, da vet du hva du kan forvente, du gjennomskuer ham som menneske. Du kan hjelpe dem bedre, feks. styre deres medisinerbruk.

L: Savner dere ikke et større sosialt miljø?

GK: Dette er jo en liten gård, vi var bare opp til 12 eller 14 når vi hadde ungdom, og nå har det minket. Vi må finne forhold utenfor, menneskelige møter mellom musikk- livet og andre aktiviteter. Nettverket er blitt mye større og mer variert. Her er det flere

miljøer, større kretser, studiegrupper og musikkgrupper. Mer mangfold, mer frihet til å velge. Vi har en studiegruppe sammen med andre biodynamiske gårder, vi møter hverandre rundt forskjellige temaer, vi har aktivitet dager, vi lager preparater. Vi spiller fotball og svømmer. Vi koser oss sammen.

L: Tror du at landsbyboerne savner sine venner i landsbyen?

GK: Det er en illusjon å tro at landsbyboere har venner. De lever her og nu. Jeg har ikke opplevd at de har venner i den betydning vi forstår ordet. Det er noe vi bare innbiller oss. De kan ikke pleie et vennskap. Det er kanskje noen som kan det, men ikke mange. Det er selvfølgelig hyggelig når de opplever at de møter andre de kjenner, men dypere enn det går det ikke. De finner ikke på noe sammen. De kan ikke styre sine "jeg" sammen. Vi medarbeidere kan skape og pleie disse opplevelsene for dem. Jeg tviler på om de tre landsbyboerne vi har her, sitter på en stol eller ligger i sengen og tenker på andre. Men de er hyggelig mot nesten alle mennesker, og det syns jeg er veldig fint,

L: Opplever du større varme fra landsbyboere?

GK: De er jo helt annerledes, de har store hjerter!

L: Er det noe du savner fra den tiden på Vidaråsen?

GK: Jeg manglet ikke noe på Vidaråsen. Det var en kjempefin tid, kanskje min beste tid. Det er vanskelig å sammenligne Skaarbu og landsbyen, begge er positive opplevelser. Når man har vært i landsbyen noen år, blir det en del av ens liv, man er jo bekymret for stedet, og jeg lever jo med det. Vi har alle hatt en landsbyidé, og den lever vi med enda.

En eplehistorie

Du blir ikke kvitt sprøytemiddelrester ved å gni et eple over magen et par ganger. Og smaken kan du absolutt ikke gjøre noe med. Prøv heller gode, trygge norske epler dyrket uten bruk av kunstgjødsel og kjemiske sprøytemidler. De er fulle av livskraft og god smak. Les historien

Levende jord og sterke trær gir sunne epler

Den tradisjonsrike gården Jønsi ligger i fruktkommunen Sauherad, og Olav Jønsi har drevet gården med eplehage på biodynamisk vis siden 1991. - Jeg var så dritslø av å lukte sprøytemiddel, jeg fikk ikke vasket det bort, sier han om sitt dristige valg.

I omleggingen fra konvensjonell laangård til frodig frukthage benyttet han seg av biodynamiske preparater, som stimulerer livet og humusinnholdet i jorden.

- Da jeg tok over gården var det nesten ikke meitemark igjen i den usarmede jorden, men det tok ikke lang tid før antallet meitemark økte eksplodivt. Det er et tegn på at jorden lever igjen.

Bedre å forebygge enn å reparere

Skurv er en av de verste plagene for en eplehage. Derfor forsøker Olav Jønsi å velge ut sorter som er mest mulig resistente mot skurv. Men det er mange andre farer som lurer, og en hel del forebyggende tiltak må settes i verk for å unngå sykdommer og skadeinsekter. Å rydde hagen for gamle visne blader, å legge forholdene til rette for mange insektspisende fugler, å stimulere trærne til å danne et kraftig rotsystem, og gjødsle slik at eplene vokser sekte. Alt dette skaper grunnlag for sunne, velsmakende epler.

- Et godt kvalitetsstegn på mine epler er at en kan se små insektsgnag av og til. Det betyr rett og slett at det er liv i frukthagen min, med en balanse mellom skadegørende insekter og nyttige insekter. Ingen insekter er sprøytet bort.

Kaster små spill i trekronen

- Jeg sprøyter eplene også, men ikke med gift. Jeg bruker et biodynamisk kiselpreparat basert på knust bergkrySTALL, som er rørt ut i vann. Det øker lysstifgangen i trekronen, liksom rart at jeg fikk skryt fra de som arbeider på Fruktoget her i kommunen for noen år siden etter en regnfull sommer med lite sol. Til tross for det dårlige været hadde mine epler god kvalitet og en kraftig rød farge, som ingen hadde sett maken til den høsten.

Jønsi Perotti og Thor Risinggård.

Helios

EPLESAFT
av biodynamiske epler
fra Telemark

Corona

Biodynamisk Landbruk Norge
Borset 16, 1701 Rælingen
20 72 84 76 00

Kan kjøpes i Heliosbutikker og helsekostforretninger over hele landet.
www.helios.no

Påskekongferanse 2005

**"Jorden fremtid – vårt ansvar".
Menneske, jordbruk og ernæring.
Det Økologiske Hus 19. til 21. mars
2005.**

Vi på Det Økologiske Hus har i flere år deltatt i en gruppe i Dornach, Sveits, som kalles "Initiativkreis für Ernährungsfragen" (Initiativkrets for ernærings spørsmål). Der samles mennesker fra flere europeiske land som på en eller annen måte er opp-tatt av ernæring og arbeider med det på forskjellige vis, for eksempel i produksjon, forskning, kursvirksomhet, pedagoger, etc. Alle som deltar i denne initiativkretsen, er oppfordret til å være initiativtakere for aktiviteter innenfor ernæringssektoren i sitt land og sin region.

I tillegg til dette har vi i flere år arbeidet i en liten studiegruppe som

etter hvert har kalt seg for "Jordens fremtid – vårt ansvar". I denne gruppen har vi tatt opp spørsmål fra det biodynamiske jordbruk, diverse foredrag, beskjeftigelse med de biodynamiske preparater både praktisk og teoretisk. Med bakgrunn i dette arbeidet har vi i år ønsket å forberede en konferanse i påsken 2005, som skal belyse aktuelle problemstillinger innenfor jordbruk og ernæring.

Programmet inkluderer: Foredrag ved Sven-Åke Lorentsson, "Människor og maten" ved Ulrike von Schoultz, "Hybrider" ved Jens- Otto Andersen, "Sand mellom tærne", skuespill fremført av teatergruppen Fusentast, "GMO – fremtidens velsignelse eller mareritt", ved Trond Skaftnesmo og avslutningsforedrag ved Vidar Rune Synnevåg.

Fredspark på Rotvoll gård

Johan Galtung sa en gang at: *"Det er viktigere å lage fredsparker enn krigsmonumenter"*.

En fredspark er et sted der mennesker kan finne fred og ro. Steinerskolen på Rotvoll, "Det Økologiske Hus", og Kristoffertunet ønsker å skape et slikt sted ved å sette opp en "fredsstøtte" i urtehagen med teksten "May peace prevail on earth" ("Måtte fred være på jorden") inngravert på 6 ulike språk.

I forbindelse med avdukingen av fredsstøtten vil vi arrangere en fredskonferanse fra **16. til 21. mai 2005**. Tanken er å invitere andre skoler, fellesskap, institusjoner og organisasjoner til å delta på konferansen. De inviterte deltagerne må ha arbeidet aktivt med fredsproblematikk, og deltagerne oppfordres til å bidra med utstillinger og/eller gi kunstneriske bidrag.

Fred angår oss alle, og vi har mye å lære av hverandre. For å skape fred må man starte allerede mens man er barn. Ved å lage et fredsarrangement der skoleelever og mennesker med spesielle behov står i sentrum, håper vi å kunne bidra til at verden blir bedre.

Steinerskolen på Rotvoll • "Det Økologiske Hus" • Kristoffertunet

Hogganvik Landsby

En liten landsby, midt mellom fjell og skog med utsikt over fjorden, trenger nye medarbeidere som kunne tenke seg å påta seg ansvaret for et av våre familiehus.

Fra sommeren -05 trenger vi erfarne medarbeidere (helst med tidligere Camphill-erfaring) som kan være en del av vår faste medarbeidergruppe. Har du/dere som leser dette, erfaring fra Camphill-livet, administrativt arbeid, drift av et hus med beboere og medarbeidere samt en del «vaktmester-erfaring», da er du/dere den rette for oss!

Vi er et sted under stadig utvikling og trenger en medarbeidergruppe som står klar til å møte de nye utfordringer som møter oss – både internt og fra myndighetene.

Vil du vite mer – så ta kontakt med

Angela Rawcliffe:

52 76 04 74 eller pr. e-mail:
angela.k@iventelo.net

Tun, bygninger og økologi. Rolf Jacobsen. Landbruksforlaget, Oslo, 2001

Selv om det er noen år siden denne boken ble utgitt, har den et viktig budskap for oss i Camphill landsbyene. I forrige utgave trykket vi en artikkel av Hannah Schmeding om nye boformer. Her er en bok om boformer, skrevet av Rolf Jacobsen, som har vært en nøkkelfigur i Brobyggerskolens virksomhet i Russland og Latvia.

Det er mye for oss å hente ut av denne boken, både bakgrunnsstoff, ideer og praktiske opplysninger. De første delene dekker vår norske tuntradisjon, noe som er vesentlig for oss i dag når vi planlegger nye hus og boligfelt. Flere av oss har begynt å tenke tun i landsbyene, der en samling ulike hus kan knyttes sammen av et felles uteareal. Rolf går inn i planleggingsprosessen, i stedsanalyse, og trekker det hele sammen i et kort sammendrag om Permakultur og økologisk planlegging.

For meg er den sentrale delen av boken en rekke med eksempler fra gårdskollektiv, gjennom biodynamiske gårder og vår egen Camphill Landsby, Vidaråsen, til økolandsbyideen. Dette er en kort oppsummering av hva som er skjedd i Norge de siste tretti år i forhold til praktisk gjennomføring av ny, alternativ samfunnsdannelse. Jeg må innrømme at jeg likte å se at Camphill Landsbyen er beskrevet som den boformen som best har greid å virkeliggjøre økolandsbyideen.

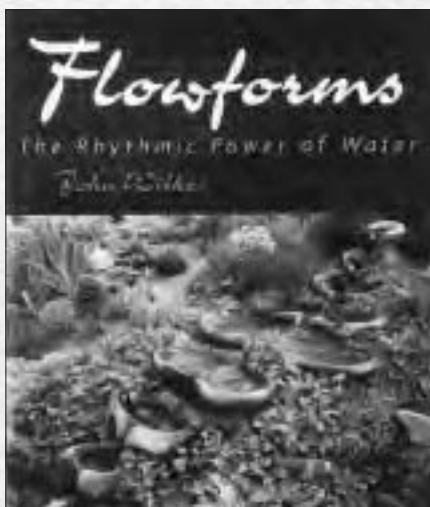
Bokens øvrige deler er viet til praktiske tips om bygging av økologiske hus. Her er også driftsbygningen på Hogganvik gitt som eksempel. Prinsipper, materialer og prosesser er behandlet på en grei og forståelig

måte. Dette må jo være stoff som er viktig for enhver som skal bygge, fra planleggingsfasen til gjennomføringen av arbeidet.

I landsbyene arbeider vi videre med å bygge ut landsbyene og har store utfordringer i den stadig flyttingen hit og dit og stadig nye bobehov. Jeg vil varmt anbefale denne boken til enhver som er opptatt av denne prosessen og håper at de får like mye ut av den som jeg har fått.

Se også kronikken av Rolf i denne utgaven: "Naturlig Byggeri – en alkymisk tilnærming.

Jan Bang

Flowforms av John Wilkes. Floris Books, Edinburgh, 2003.

Endelig kom boken!

Jeg kom i kontakt med flowform ideen for godt over ti år siden, da jeg arbeidet på betongverkstedet på Vidaråsen og var med på å støpe disse vannskålene. Siden den gang har jeg skrevet flere artikler om flowforms og vist lysbilder av dem. Jeg har fortalt og forklart forskjellige grupper i Europa, midt Østen og i Amerika, om hvordan de fungerer. Jeg var hele tiden på utkikk etter skrevet stoff, og hadde samlet sammen en haug av artikler jeg hadde klippet ut av forskjellige tidsskrift og noen kopierte ark som John Wilkes hadde med seg da han ga seminarer om flowforms på Vidaråsen. Nå har jeg fått alt samlet i *en bok*, i tillegg til mye jeg ikke visste om fra før.

Er dette en kunstbok eller et vitenskapelig verk? Når du først blir gjennom boken, ser det ut som en fin samling kunstverk, blader, virvler, bølger, benformasjoner og skulpturer. Og

det er kanskje poenget med hele boken også, hele Johns arbeids og forskerliv, sett ut fra selve Goethianismen og åndsvitenskapen. Her møtes kunst og vitenskap. Å kjenne verden er å kjenne hvor skjønn den er.

John er utdannet som billedhugger og dette ser man lett når man betrakter de forskjellige flowformtypene, særlig den som heter "sevenfolden", som er avbildet på forsiden, og som mange kjenner godt bl.a. fra inngangen til Kristofferhallen på Vidaråsen. At disse kunstverkene også kan brukes til å rense kloakk, er jo bare en genistrek!

Boken er i tre deler. Den første gir en fin innledning til prinsippene bak dette systemet, og går dypt inn i saken. Det er klart at vann er mye mer enn det våte. Her er en substans som oppfører seg veldig mystisk, les videre selv og finn ut om vannets hukommelse! Den andre delen beskriver hvordan Flowforms ble oppdaget, mens den tredje delen viser til anlegg i forskjellige deler av verden, og hvordan Flowforms er blitt brukt til nyttige oppgaver, fra Europa til Ny Zealand. Her avslutter han med en betraktning om "vannets bevissthet" og å se hva flowforms og vannforskning kan bety i fremtiden.

Jeg ser ut av vinduet på kontoret mitt og ned på vanddammene og vantrappene som er der. Der bobler og klunker kloakken vår dag og natt, vinter og sommer. Jeg slår opp på side 107, og leser at renseanlegget på Solborg ble bygget i 1978, og at det ble grundig studert av Prof. Petter Jensen fra Jordforsk på Ås, i årene 1990 – 91. Denne rapporten dannet grunnlag for en lovendring som gjorde det lettere å installere flere slike anlegg. Mindre enn for ett år siden fikk anlegget på Vidaråsen sin godkjenning etter en større utbedring. Flowforms finnes nu i de fleste Camphill landsbyer verden over, jeg fant dem i Amerika i sommer også. Johns arbeid betyr mye for oss, han er blitt en del av vår hverdag.

John har nå stiftet "Virbela Rhythm Research Institute" ved Emerson College i England. Her arbeider de videre med vann forskning, her fortsetter de med å forene kunst og vitenskap. I en verden truet av konflikter over vann og andre resurser er det uhyre viktig at vi forstår hvor viktig vann er.

Jan Bang

Aud Oset har fylt femti år!

Phyllis Jacobsen forteller at da Aud kom til Solborg for mange år siden, snakket hun ikke et eneste ord de første to årene. I dag snakker hun ofte. Det er lett å ha en samtale med henne.

Tekst og foto JAN BANG

Aud er en av de mest hjelpsomme i huset. Hun vil alltid være med, feie gulvet, støvsuge teppet, sette ting på plass, hun elsker å skrelle poteter og å hjelpe til på kjøkkenet. Hun har det nesten alltid bra og er et eneste stort smil.

For noen uker siden feiret hun femtiårsdagen sin. Hun gledet seg til dette i uker og måneder. Familien til Aud viser henne stor kjærlighet og interesse. Selve feiringen ble holdt i et leiet lokale nede ved Krokstadelva. Noen fra Solborg feiret sammen med Auds familie og gamle naboer. Aud var i sentrum i fin bunad med stadig oppvarming, kaker, smørbrød, kaffe og brus. Det var taler, det var skåler for fødselsdagsbarnet, og det var sang:

*På "Vevstua" skal være fest
for Audebass fra Nyby'n.
For dama fyller 50 år,
og koldtbord står på meny'n,
Alle synger høyt hurra
Audebass er kjempebra,
Hipp hurra for jubilant,
vi synger tra-la-la.*

*Hun liker ting som er på plass.
Ja, rydde er hun god til,
Hun stryker og hun henger opp,
og dekker bord i fin stil.
Alle synger osv...*

*På Bjørneboe Aud deler hus
med Ruth og Jan og Wenche,
Kristine, Lone også der,
de trives, kan du tenke.
Alle synger osv...*

*Hun jobber med å male mel,
hun børster noen kuer.
Hun liker godt å ta på tur,
ja, med og uten luer.
Aud er 50 år i da'
Hipp hurra for jubilant.
Vi synger tra-la-la.*

Tekst og foto JAN BANG

Landsbyliv traff Rolf Kåre Håland fra Vidaråsen.

Rolf Kåre kom til Vidaråsen som sivilarbeider da han var 19 år, og han har vært inn og ut av landsbyene

Rolf Kåre har rundet femti!

siden den gang. I dag er han husfar på Bjørn Haugen Hus og feiret nylig sin femtiårsdag.

Rolf Kåre tok landbruksutdannelse i Fyresdal, der det nå er videregående steinerskole som en del av Hurumskolen. På den tiden spesialiserte de seg i fjellgårder, og Rolf Kåre var en stund på en slik gård i Telemark. Han kom tilbake til Vidaråsen, og en kort stund etterpå var han med på å bygge opp Jøssåsen landsby. Han kom dit ett år etter at de hadde begynte å bygge landsbyen der. Der var han i flere år før han flyttet til Sverige. Rolf Kåre arbeidet på et sted i nærheten av Järna noen år mens hans kone tok eurytmiutdannelsen. Men Vidaråsen kom han stadig tilbake til, og neste gang han flyttet dit var det med kone og flere barn.

Rolf Kåre og familien var en tid ute av Vidaråsen i 90-årene. Det var ikke

alltid så lett å kombinere familieliv med alt som måtte tenkes på i et stort hus med landsbyboere og unge medarbeidere. De flyttet til Solli Gård, som ligger i nærheten, men hadde i denne tiden stadig sterk kontakt med Vidaråsen og flyttet tilbake etter tre år. Han arbeider nå i gartneriet og bor i Bjørn Haugen Hus med sin familie og tre landsbyboere.

Rolf Kåre feiret femti årsdagen på samme dag som Jannes barn, Johanne Victoria, ble døpt, og på samme tid feiret de også fødselsdagen til en av landsbyboerne. Det var stor fest med konsert og mange venner.

Cultura Bank

med omtanke for mennesker og miljø

Foto Borgny Berglund

Bli kunde i Cultura Bank

Cultura Bank og Landsbybevegelsen har et mangeårig nært og godt samarbeid bak seg.

Vi inviterer landsbybeboere, medarbeidere og andre interesserte til å bli kunde i Cultura Bank.

Vil du vite mer?

Se www.cultura.no eller ring 22 99 51 99

CULTURA BANK

Et etisk alternativ

JANUAR

Søndag 2. – onsdag 5.

Regional Community Møte – Vidaråsen.

Søndag 9. – fredag 14.

Andre Blokkuke i den treårige utdannelsen – Bergen.

Torsdag 13. – lørdag 15.

Veiledersamling for den treårige utdannelsen – Bergen.

Fredag 14. – søndag 16.

Landsbruksmøte for Camphillsteder – Solborg.

Tirsdag 18. – fredag 21.

Landsbyskolen årsmøte – Solborg.

Mandag 24. – fredag 28.

Solborg drar til Fjellheimen.

Mandag 31. – fredag 4. februar

Kokekurs for LBB og medarbeidere – Brobyggerskolen, Solborg.

Torsdag 27. – søndag 30.

Camphill Movement Gruppe besøker Vallersund.

FEBRUAR

Fredag 4. – lørdag 5.

"Å skape virkelighet" seminar arrangert av Antroposofisk Selskap – Berle, Oslo.

Lørdag 5. – søndag 6.

Spesial Olympics på Holmenkollen.

Mandag 28. feb. – fredag 4. mars

Karl König Seminar for Landsbyboere – Solborg.

MARS

Torsdag 3. – søndag 6.

Introduksjons År. Møte 2 for unge medarbeidere – Soleggen.

Lørdag 19. – mandag 21.

Konferanse om ernæring og jordbruk – Corona, Rotvoll.

Mandag 28. mars – fredag 1. april

Tredje Blokkuke i den tre årige utdannelsen – Vallersund.

Torsdag 31. mars – lørdag 2. april

Veiledersamling for den treårige utdannelsen – Vallersund.

APRIL

Mandag 4. – fredag 8.

Eventyr Festival – Solborg.

Torsdag 7. – fredag 8.

Fagdag og årsmøte i Norsk Forbund for Helse Pedagogikk og Sosial Terapi – Grobunn.

Tirsdag 12. – mandag 18.

Dialog '05 – Hermanus, Sør-Afrika.

Fredag 15. – lørdag 16.

Seminar og Åpen Dag for Pårørende – Solborg.

Fredag 22. – søndag 24.

Mellomstedsmøte – hvor?

Mandag 25. – fredag 29.

Ungdomstreff. Helsepedagogiske Skoler Oslo, Hedmark og Grobunn – Solborg.

Onsdag 27. – fredag 29.

Building Community Together, internasjonal Camphill konferanse for medarbeidere og landsbyboere – New Lanark, Scotland.

MAI

Onsdag 4. – søndag 8.

Maidagene – Järna.

Mandag 16. – lørdag 21.

Fredsfestival – Corona, Rotvoll.

Fredag 27. – søndag 29.

Representantskapsmøte – Vallersund.

Mandag 30. – onsdag 1. juni

Medarbeiderseminar.

JUNI

Torsdag 2. – søndag 5.

Introduksjons År. Møte 3 for unge medarbeidere – Vidaråsen.

Torsdag 16. – mandag 20.

Movement møte – Vidaråsen.

Midtsommertreff – Järna.

Torsdag 30. – søndag 3. juli

Møte mellom Middle European og Northern Region – Berlin.

For oppdatering og endringer, ta kontakt med:

JAN BANG, vanlig post:
Solborg, 3520 Jevnaker.
Telefon hjemme: 32 13 30 51
Telefon kontor: 32 13 34 56
Mobiltelefon: 48 12 96 53
Telefax: 32 13 20 20
Epost: jmbang@start.no

RETURADRESSE:
Landsbyliv
Solborg, 3520 Jevnaker, Norway

Et ord = ordet

Ordet kom fra en plass.
I en tanke, skjør som glass.
En indre verdi.
Et privat personlig paradisi av fantasi.

En negativ setning av ondskapsfulle ord
gjør mer vondt enn du tror.
Av sjelen er ordet kommet
som et barn kom det til verden, som en uskyldig skapning
som aldri mente å skade sin bror.

Mennesket har tatt og brukt det som den vil.
Fylt den lille skapningen opp med tvil.

Så bruk ordet vel.
Så kanskje barnet kommer og signer deg med hell.

"å leke med ord er som et barn med kraft"

JOHANNES GOLIS
Vallersund Gård